

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 99. vuosikerta 10.2.2023

2 | 23

Liitto tahtoo
freelancereille
minimipalkkiot
s. 6

Oletko aina
lukenut
gallupeja
väärin?
s. 20

Freekuvaajat:
Ylen
sopimukset
epäreiluja
s. 28

Toimituksesta eduskuntaan
– seitsemän journalistia kertoo,
miksi haluaa poliitikoksi **14**

KUVA: JUUSO WESTERLUND

Kotimaan päätoimittaja Freija Özcan haluaisi tittelikseen "pääsielunhoitaja".

s.10

Liiton testineuvottelut ovat yhä jumissa

s.38

Oletko Keskittyjä-Karo vai Multitaskaaja-Mikkonen?

s.25

Maria Pettersson • maria.pettersson@journalistiliitto.fi

Kuka uskaltaa kirjoittaa puolustusvoimista?

Kaksi *Helsingin Sanomien* journalistia tuomittiin viime kuussa niin sanotussa Viestikoekeskus-jutussa. Seuraavalla viikolla olin Ylen *Viimeinen sana* -ohjelmassa keskustelemassa siitä, uskaltaako media enää penkoa puolustusvoimia.

No uskaltaako?

Ohjelmassa viestintäoikeuden professori **Päivi Korpisaari** totesi, että puolustusvoimat reagoi *Hesarin* uutiseen estääkseen uudet samankaltaiset jutut.

"Jos puolustusvoimat ei olisi toiminut, se olisi voinut antaa signaalin: voitte jatkossakin vapaasti julkaista kaikkia tietoja, joita olette saaneet meistä selville, ilman että puutumme asiaan. Tuli pakkorako toimia, jotta ehkäistäisiin tulevaisuudessa tällaiset uutisoinnit."

Alalla pohditaan, millainen on vuosia jatkuneen ja miljoonia maksaneen oikeusjutun pelotevaikutus. Pystyykö puolustusvoimat pelottelemaan toimitukset hiljaisiksi?

"Yksikään toimitus ei tietenkään sitä myönnä, mutta kyllä 2,4 miljoonan euron oikeuden-

käyntikulut käyvät pelotteesta", kirjoitti media-tutkija **Anu Koivunen** *Suomen Kuvalehdessä*.

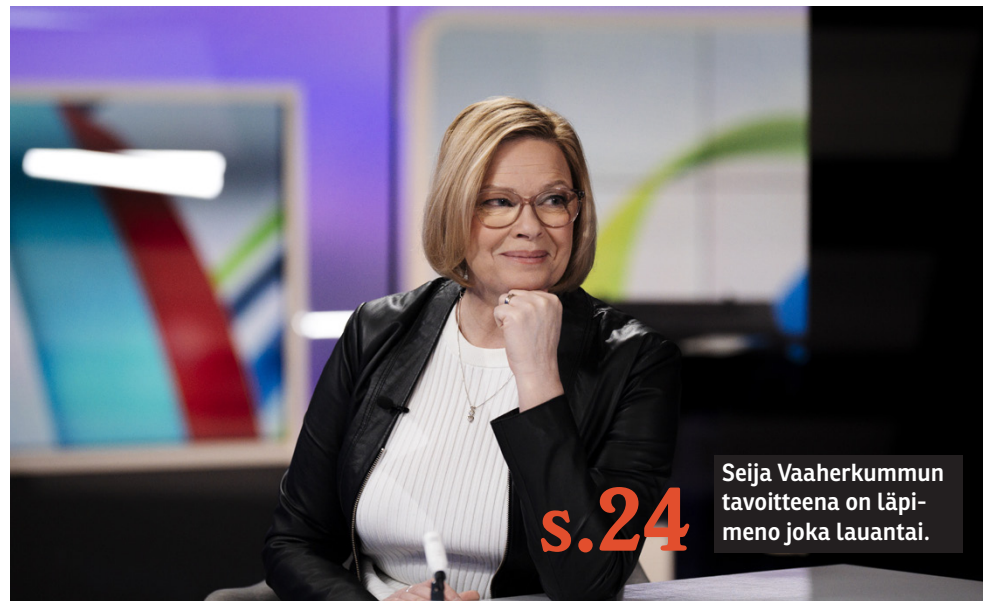
Hän on oikeassa – toimitusten on pakko pohdita, riskeeraako puolustusvoimia koskevaan vuotoon tarttuminen toimittajien vapauden ja toimituksen talouden.

ONKO MEDIA SITTEn tähän saakka uskaltanut uutisoida puolustusvoimista?

Määrällisesti juttuja on paljon. Raportoimme uskollisesti paraatit, palvelukseenastumispäivän tunteikkaat jäähyväiset ja uudet kalustehankinnat, teemme satoja juttuja hävittäjien käyttöominaisuuksista.

Vähä kriittinen journalismi kohdistuu usein yksilöön: upseeri järjesti kertausharjoituksissa ryypäjäiset ja haukkui osallistujat, varusmiehet kiduttivat sammakkoa. Yksi harvoja instituutioon kohdistuneita tutkivia juttuja viime vuosilta on **Kaisu Suopangin** Ylen *MOT:lle* vuonna 2021 tekemä ohjelma *Vaiennetut sotilaat*, jossa selvitettiin, miten puolustusvoimien henkilökunta ei uskalla seurausten pelossa puut-

KUVA: JOHANNA ERJONSALO

Seija Vaaherkummun tavoitteena on läpimeno joka lauantai.

s.24

Jostain syystä moni mieltää puolustusvoimien kriittisen tarkastelun epäisänmaalliseksi.

tua epäilyihin laittomuuksiin.

Toinen MOT:n tutkiva toimittaja **Jyri Hänninen** pohti Viimeisessä sanassa, miksi Suomessa tehdään niin vähän tutkivaa journalismia puolustusvoimista.

"Monessa muussa maassa, esimerkiksi Yhdysvalloissa, tutkivan journalismin peruskauraa on tutkia, mitä armeija tekee. Meillä on sitä todella paljon vähemmän", hän sanoi ja toivoi, että media tutkisi puolustusvoimia samalla tavalla kuin muitakin instituutioita.

Sytä tutkimattomuuteen on monia. Suomalaisen maanpuolustustahto on poikkeuksellisen korkea, ja jostain syystä moni mieltää puolustusvoimien kriittisen tarkastelun epäisänmaalliseksi. Todellisuudessa tutkivassa journalismissa ei tietenkään ole mitään epäisänmaallista, päinvastoin.

Puolustusvoimat on myös taidokas viestinnässään ja alkaa sitouttaa isoa osaa tulevista armeija-aiheisiin erikoistuneista toimittajista jo alokasaikana. Maanpuolustuskurssi, jonka it-

sekin olen käynyt, pitää huolta, että toimitusten esihenkilöillä on tiivis yhteys puolustusvoimiin.

ULKOPOLIITTISEN INSTITUUTIN joulukuussa julkaissama raportti *Suomi Afganistanissa 2001–2021* teki työn, joka journalistien olisi pitänyt tehdä jo vuosikymmen sitten. Se paljasti, että Suomen 20 vuotta kestänyt, 400 miljoonaa maksanut ja 2500 ihmistä käsittänyt jättioperaatio oli suunniteltu huonosti. Afganistanissa ei oltu puolustamassa tyttöjä tai ihmisoikeuksia, kuten julkisuuteen mieluummin väitettiin. Suomi oli sotimassa sekä muun muassa opettelemassa tiedustelua. On häpeällistä, ettei Suomen media seurannut operaatiota kriittisemmin.

Suomessa ei ole toista instituutiota, jolla olisi niin paljon rahaa ja valtaa ja joka olisi yhtä läpinäkymätön kuin puolustusvoimat. *Hesarin* toimittajien tuomio ei ole lainvoimainen, vaan prosessi saattaa kestää vielä vuosia. Sinä aikana suomalainen media voi näyttää, ettei meitä pelotella hiljaiseksi. ●

Kannen/Takakannen kuva: Klaus Welb

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 99. vuosikerta
10.2.2023

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 6757 401

TOIMITUSSIHTEERI /
REDAKTIONSSSEKRETERARE
Marja Honkonen 050 379 9108
Manu Marttinen (työvapaalla)

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155 (työvapaalla)
Manu Haapalainen 050 501 0716
Aune Waronen 040 564 1090
(9.1.–31.3.2023)

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@gatex.com

PAINO / TRYCKERI
Botnia Print, Kokkola
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto

SEURAAVA JOURNALISTI 3 / 2023
ILMESTYY 10.3., AINEISTO 1.3.

ILMOITUSMYynti:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

VASTUULLISTA
JOURNALISMIA

KUVA: JUSSI VIERIMAA

"Ajatus yhteen- sovittamattomista arvoista tyrmistyt- tää politiikan toimittajia."

Janne Zareff

s.9

Suomalaismedian saamelaisuutisoinnin taso on surkea, kirjoittaa toimittaja Kukka Ranta

Kukka Ranta, teksti • Aapo Huhta, kuva

KUKKA RANTA

- 40-vuotias freetointaja, valokuvaaja ja väitöskirjatutkija Lapin yliopistossa.
- Kirjoittaa ja kuvaa muun muassa *Helsingin Sanomiin*, *Maailman Kuvalehden* ja *Ylelle*.
- Julkaissut useita tietokirjoja, viimeimpänä *Vastatuuleen – Saamen kansan pakkosuomalaisuudesta* (Kustantamo S&S 2019) yhdessä Jaana Kannisen kanssa.
- Valtiotieteiden maisteri Helsingin yliopiston kehitystutkimuksen oppiaineesta, visuaalisen journalismin opintoja Taideteollisessa korkeakoulussa.

Freetoimittajana työskennellessäni kuulen journalisteilta toistuvasti saman asian. Saamelaisaiheista ei tiedetä riittävästi, eikä niistä uskalleta kirjoittaa, koska toimituksissa ei ole aikaa perehtyä monimutkaisina pidettyihin asioihin.

Helsingin Sanomien pääkirjoitustoimittaja kirjoitti hiljattain (23.11.2022), että ”saamelaiset herkästi riitelevät sekä keskenään että kaikkien ulkopuolisten kanssa”. Sama väite toistuu usein suurissa tiedotusvälineissä, viime aikoina esimerkiksi *Ilta-Hedessä* (12.11.2022). Vielä muutama vuosi sitten riitaisuus oli yksi saamelaisia käsittelevien juttujen yleisimmistä näkökulmista.

Saamelaisten poliittiset erimielisyydet esitetään koko kansan hankalana ominaisuutena. Suomalaiset poliitikot taas saavat väitellä keskenään kaikessa rauhassa ilman, että se määrittää suomalaisuutta.

LEIMAAMINEN ON LAISKAA journalismia. Yksi syy laiskuudelle on toimittajien heikko yleistieto saamelaisista. Suomalainen peruskoulu on sivuuttanut saamelaiset opetuksessaan lähes täysin. Se vähä, mitä oppikirjoissa kerrotaan, perustuu enimmäkseen suomalaisten näkemyksiin saamelaisista ja stereotypioihin.

Syyte kansan riitaisuudesta on kansanryhmää leimaava ja ihmisarvoa loukkaava. Se heikentää saamelaisten halua osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja kaventaa sananvapautta.

Toimittajat ulkoistavat laajojen yhteiskunnallisten ongelmien käsittelyn saamelaisten sisäiseksi asiaksi, jossa suomalaiset ovat osattomia sivustaseuraaajia.

Saamelaisia käsittelevän journalismin tulisi tarkastella enemmän suomalaisen yhteiskunnan rakenteita. Sen pitäisi keskittyä syihin, jotka johtavat epäoikeudenmukaisuuksiin, kuten esimerkiksi puutteellisiin tai toteutumattomiin lakeihin.

TOIMITUKSET KÄYTTÄVÄT suurta valtaa päättäessään, kenelle antavat äänen. Saamelaiset jäävät usein yhteiskunnallisen keskustelun ulkopuolelle. Saamelaiset tutkijat, saamelaiskäräjien edustajat ja asiantuntijat loistavat poissaolollaan suomalaisessa mediassa.

Televisiossa keskustellaan usein saamelaisia koskevista aiheista, vaikka paikalla ei ole yhtään saamelaista tai aiheen asiantuntijaa. Näin kävi muun muassa *A-studiossa* heinäkuussa 2021.

On tavallista nähdä suomalaisia kansanedustajia kertomassa valmistelemistaan ja ajamistaan asioista. Ei pitäisi olla vaikeaa ottaa yhteys saamelaisten omaan itsehallintoelimeen saamelaiskäräjiin tai pyytää saamelainen tutkija kertomaan kansansa asioista.

Toisaalta yksittäinen saamelainen haastateltava joutuu usein asemaan, jossa hän edustaa koko kansaa ja joutuu vastaamaan mihin tahansa lainsäädännölliseen, historialliseen tai kulttuurilliseen kysymykseen. Suomalainen elokuvantekijä tai kirjailija saa keskittyä puhumaan ihan vain omasta teoksestaan.

Faktopohjaisen tiedon takaamiseksi tarvittaisiin saamelaisvieraiden lisäksi myös saamelaisia toimittajia. Ylellä on esimerkiksi saamelainen toimitus Yle Sápmi, jonka kanssa Ylen muut toimitukset voisivat tehdä laajemmin yhteistyötä.

POLITIIKASSA VAIKUTTAVAT erilaiset intressit. Saamelaisten kotiseutualueella moni asia kulminoituu siihen, kuka saa hallita maankäyttöä ja luonnonvaroja. Pohjoisen alueen investoinneista ja taloudellisista hankkeista uutisoidaan tyypillisesti ilman, että saamelaisia tai saamelaisten kotiseutualuetta edes mainitaan.

Saamelaiskäräjälain uudistamisesta uutisoidaan yksilöitä repivänä identiteettikamppailuna, vaikka kyse on alkuperäiskansan itsemääräämisoikeuden vahvistamisesta ja kollektiivisista oikeuksista. Media viljelee mielikuvia riitojen ja konfliktien täyttämästä saamelaiskiistasta sotaisilla sanavalinnoilla esimerkiksi *poteroissa pysymisestä* (Suomenmaa 25.1.2023) ja *aselevosta* (Lapin Kansa 11.9.2020).

Saamelaisoikeuksien edetessä vihapuheen ja rasismien määrä kasvaa, ja se traumatisoi yhä uusia saamelaiskukupolia. Rakenteellinen tietovaje on erinomainen alusta disinformaatiolle.

Median tulisi ymmärtää paremmin roolinsa saamelaiskäräjälain ympärille rakennetun konfliktin keskellä ja kantaa vastuu siitä, että luotettavaa ja perusteellista tietoa on riittävästi saatavilla. ●

Nadia Paavola kaipaa Suomen freelance-journalistien palkkioperusteiden tekemistä tunnetummaksi. "On tärkeää avata entistä selvemmin myös mediatalojen budjettien laatijoille sitä, mistä palkkiot muodostuvat. Se on kaikkien etu."

Minimipalkkiot ratkaisisivat mediayrittäjän ongelmat, sanoo freelancer. Nyt niistä saa vihdoin neuvotella.

Aune Waronen, teksti ● Johannes Tervo, kuva

20%

Kotimaisten suoratoistopalveluiden, kuten Yle Areenan, MTV Katsomon ja Ruudun, katseluaika kasvoi viime vuonna 20 prosenttia vuoteen 2021 verrattuna. Suomalaiset katsoivat päivittäin tv:tä, suoratoisto- ja video-palveluita keskimäärin kolme tuntia ja 37 minuuttia.

Lähde: Finnpanel

Yle kielsi kuvaamisen euroviisukarsintojen eli UMK-kisan ehdokasjulkistuksessa. Päätuottaja perusteli asiaa sillä, ettei mediatapaaminen ollut "pressitilaisuus". Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Vaasan Tervajoella asuva toimittaja **Nadia Paavola** ryhtyi neljä vuotta sitten freelanceriksi. Sitä ennen hän työskenteli lähes 20 vuotta toimittajana työsuhteessa, myös päälikkötehtävissä. Toiminimeään yksin pyörittävä Paavola haluaa olla yrittäjä, vaikka tuntee jo hyvin freetoimittajan työn pahimman kipupiste – rahan.

Paavola ilahtuikin Euroopan komission syyskuusesta kannanotosta, jonka mukaan itsensä työllistäjät voivat jatkossa neuvotella palkkioista ja työehdoista yhteisvoimin.

Tulevaisuudessa esimerkiksi ammattiliitto saisi tietyissä tapauksissa sopia mediatalojen kanssa työehdoista tai minimipalkkioista.

”Kun palkkiot ovat asianmukaisia ja kattavat oikeasti työhön kuluvan ajan ja kulut, esimerkiksi matkat, freelancer voi puolestaan hoitaa omat velvoitteensa”, Paavola sanoo.

”Haluan yrittäjänä järjestää nämä itse ja vastata omista yrittämiseen liittyvistä kuluistani”

Nadia Paavola, freelancetoimittaja

Journalistiliitto haluaa aloittaa neuvottelut työehdoista ja palkkioista Medialiiton kanssa. Se odottaa nyt, että Medialiiton juristit pohtivat omalta osaltaan, miten komission uusi avaus vaikuttaa. Medialiiton juristien oli määrä saada pohdinta valmiiksi tammi-helmikuun vaihteessa.

EU:SSA NOUDATETAAN yhteistä kilpailulainsäädäntöä. Kilpailulakia on tähän asti tulkittu Suomessa siten, että freelancerit tai heidän edustajansa, kuten Journalistiliitto, eivät ole voineet kartellisyytösten pelossa neuvotella yhdessä palkkioista. Jokaisen on pitänyt neuvotella palkkionsa yksin.

Uusi tulkinta on, ettei kartellia synny, kun kyse on yksinyrittäjistä. He tekevät yrityksessään yksin samaa tai samankaltaista työtä kuin työsuhteiset kollegat. Heidän neuvotteluasemansa on heikko, kun vastapuolella on iso yritys.

Esimerkiksi Saksassa on jo nykyisin freelance-työtä koskeva lehdistön sopimus, joka perustuu tekijänoikeuslakiin. Sopimus koskee ainoastaan työsuhteeseen vertautuvaa työtä tekeviä ja tilannetta, jossa journalisti tekee työn itse, eikä työllistä muita.

NADIA PAAVOLA PITÄÄ minimipalkkioista sopimista tärkeimpänä tavoitteena tuleville neuvotteluille.

Journalistiliiton vuoden 2021 työmarkkinatutkimuksen mukaan freelancerin keskitulo on noin puolet työsuhteisten ansioista.

Freelancerin velvoitteisiin yrittäjänä kuuluu, että hän pystyy maksamaan lainmukaiset yrittäjäeläkemaksut. Lisäksi hänen on huolehdittava sosiaaliturvastaan, maksettava vakuutuksensa ja varmistettava, että hän voi palautua riittävillä lomilla kuten muutkin työtä tekevät ihmiset.

Paavola ei kuitenkaan kaipaa liittoa neuvottelemaan yrittäjän lomista tai sosiaaliturvasta.

”Haluan yrittäjänä järjestää nämä itse ja vastata omista yrittämiseen liittyvistä kuluistani”, hän sanoo.

Asianmukaiset palkkiot tarkoittavat työsuorituksen osia, jotka on eritelty Suomen freelance-journalistien (SFJ) sivuilta löytyviin suositushintoihin.

JOURNALISTILIITON JURISTI Eveliina Tuominen suhtautuu neuvotteluihin toiveikkaasti.

Tuominen kertoo liiton selvittäneen tarkasti Kilpailu- ja kuluttajavirastolta, mistä kaikesta se voi neuvotella.

Palkkioiden lisäksi neuvotteluissa voitaisiin sopia esimerkiksi työajoista, lomista, vapaista, työterveydestä, vakuutuksista sekä siitä, missä freelancer tekee töitä.

Asiaa on käyty läpi myös työ- ja elinkeinoministeriön kanssa.

”Ministeriössä ei suunnitella Euroopan komission kannanotossaan rajaamien suuntaviivojen vuoksi muutoksia lainsäädäntöön tai muita jatko-toimenpiteitä. Mikään ei viittaa siihen, ettei neuvotteluja voitaisi aloittaa. Nykyiset lait mahdollistavat neuvottelemisen.”

Neuvotteluja varten liitossa on koottu taustaryhmä. Freejäsenille on lähetetty kysely, jolla liitto kartoittaa, mitä asioita neuvotteluihin pitäisi tuoda. Todennäköisesti minimipalkkiot ja erilaiset lisät, esimerkiksi kiirelisä, ovat ensimmäisiä tavoitteita.

”Minimi olisi vain alaraja palkkioille.

”Käräjäoikeus otti tuomiossa poikkeuksellisella tavalla kantaa toimituksellisiin valintoihin. Se tulee vaikeuttamaan journalistien työtä jatkossa.”

Journalistin päätoimittaja Maria Pettersson Viestikoekeskus-oikeudenkäynnistä 27. tammikuuta.
Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Useat lehtikustantajat neuvottelevat irtisanomisista. Pohjois-Suomen suuret mediatalot Hilla Group ja Kaleva Media kertovat kärsivänsä muun muassa jakelukustannusten kasvusta. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Edelleen voi sopia korkeammista palkkioista”, Tuominen muistuttaa.

MINIMIPALKKIOT EIVÄT Tuomisen mukaan olisi lain näkökulmasta yleissitovia, vaan ne koskisivat liiton jäseniä. Välillisesti ne voivat koskea muitakin, sillä toimeksiantaja ei saa kysyä liiton jäsenyydestä.

”Ja kun neuvotellaan Medialiiton kanssa, toki Medialiiton jäsenyrytykset olisivat sopimukseen sitoutuneita”, Tuominen sanoo.

Avoimia kysymyksiä on yhä paljon. Sekin on auki, pyritäänkö saamaan aikaan yksi kaikkia mediataloja koskeva sopimus. Tuomisen mukaan tärkeintä on sopia reilut pelisäännöt, joilla toimeksiantoja tehdään.

”Tällä yritetään nyt parantaa kaikkien freelancerien asemaa. Jos tehdään minimipalkkioita koskeva sopimus, se tuo varmuutta sekä freelance-rille että toimeksiantajalle.”

ALOITTAESSAAN FREELANCERINA ennen pandemiaa Nadia Paavola päätti tehdä journalismin ohella viestintää. Lisäksi hän on tehnyt apurahalla kirjaa.

”Pandemian aikana viestinnän puolella oli enemmän kysyntää, nyt taas teen selvästi enemmän journalismia.”

Asiakkaina on ollut myös SFJ:n suositushinnaston selvästi tuntevia toimeksiantajia. Tammikuussa asiakkaalta tuli ilmoitus, että palkkiota nostetaan kymmenen prosenttia.

”Olin valtavan iloinen, että joku tajusi inflaation jylläävän myös freelancerille. Perustelu oli, ettei hintoja ole nostettu hetkeen. Viime syksyn hiljaisena aikana ehdin jo miettiä, onko tässä mitään järkeä.”

JOISSAIN TALOISSA ymmärretään hyvin se, millainen aika toimittajalta menee lehtijutun tekemiseen. Toisaalla tätä ei ymmärretä lainkaan.

”Kyse ei ole vain kirjoittamiseen kuluva ajasta. On ideoitava juttu, tutkittava taustat ja etsittävä haastateltavat, mihin saattaa mennä to-della paljon aikaa.”

Paavola on nähnyt päällikköpesteissä myös kolikon toisen puolen ja tietää, ettei ostava henkilö välttämättä pysty vaikuttamaan palkkioihin millään tavalla.

”Freelancerille olen päällikkönä joutunut sano-maan, että palkkiot ovat surkeita, mutta en voi läh-teä näistä neuvottelemaan. Ongelma on isommissa rakenteissa, freebudjeteissa.”

Silti hän uskoo, että reilut ehdot maksupolitiikassa sitovat ammattilaisia alalle. Toimeksiantajil-lekin on vahinko, jos osaavat ammattijournalistit siirtyvät muihin töihin. ●

Freelancerien työehtosopimus vahvistettiin Ylessä lakon avulla

- Suomessa on yksi mediatalo, jonka freelancereilla on jo oma sopimuksensa ja esimerkiksi yhteisesti sovitut minimipalkkiot: Yle.
- Freelancetyötä teetettiin Yleisradiossa vielä 1970-luvun alussa pienillä korvauksilla, vaikka moni free teki talossa täysinäisiä päiviä.
- Freelance-ohjelmatyöntekijät ry onnistui neuvottelemaan 1974 freelancereille ainutlaatuisen työehtosopimuksen, joka tunnetaan yhä Yhtyneet-sopimuksena.
- Pian Yle esitti, ettei sopimus koske kesätoimittajia, harjoittelijoita ja sijaisia, jotka olivat useimmiten freelance-reita.
- ”Riita huipentui toukokuussa 1975 puo-lentoista kuukauden freelakkoon, jo-ka oli laatuaan ensimmäinen koko Eu-roopassa”, kuvaili **Airi Leppänen** RTTL:n 50-vuotisjuhlajulkaisussa 2011.
- Tarvittiin vielä vuoden 1978 lakko ennen kuin freelancerien asema alkoi vakiintua Ylessä. Silloin taistel-tiin freelancerien oikeudesta työehto-sopimukseen. Lopulta RTTL hyväksyi täysipäiväiset freet 1980 jäseniksi ja Freelance-ammattiosasto (FAO) perus-tettiin.

Lähde: Airi Leppänen: Ylen joustavaa työvoimaa – FAO:n 30 taistelujen vuotta

Marika Väisänen ja Satu Hurme aloittivat työt liiton toimistolla tammikuun alussa.

JOURNALISTILIITON TOIMISTOON UUSIA TYÖNTEKIJÖITÄ

Marika Väisänen aloitti tammikuun alussa elokuva- ja tv-tuotantojen työehtosioista vastaavana asiantuntijana Journalistiliitos-sa. Heti toisena työpäivänään Väisänen pääsi neuvottelupöytään: liitto käy paraikaa työeh-tosopimusneuvotteluja Teatteri- ja media-työntekijöiden liiton Temen ja työnantaja-liitto Paltan kanssa.

Elokuva- ja tv-alan tes-neuvottelut ovat Väisäselle tuttua työtä, sillä hän työskenteli aiemmin työehtoasiantuntijana Temessä.

Satu Hurme on aloittanut uutena opiskelijalähettiläänä. Hänen tehtäviinsä kuu-luvat muun muassa liiton opiskelijatyön kehittäminen, oppilaitoksissa kiertäminen ja opiskelijoiden tapaaminen.

Hurme opiskelee medianomiksi Haaga-Helian ammattikorkeakoulussa. Opiskelija-lähettilään kausi kestää kaksi vuotta.

Marja Honkonen

Lue lisää liiton tes-neuvotteluista: s. 38

OIKAISU

Toisin kuin *Journalistissa* 1/2023 kerrottiin, Journalistiliiton uusi jäsenvakuutus ei koske liiton eläkeläisjäseniä, jotka maksavat alem-paa 8,50 euron jäsenmaksua. Sen sijaan vakuutus koskee työsuhteisia jäseniä, free-lancereita, opiskelijoita ja yrittäjiä 70 ikä-vuoteen saakka.

JOURNALISTILIITTO EROSI IFJ:STÄ

Journalistiliiton ero Kansainvälisestä Journalistiliit-tosta (IFJ) varmistui tammikuun lopussa. Myös Tanskan, Norjan ja Islannin journalistiliitot jättivät eroanomuksensa samaan aikaan. Ruotsin Svenska Journalistförbundet jäi toistaiseksi IFJ:n jäseneksi.

Puheenjohtaja **Hanne Ahon** mukaan IFJ ei ole kor-

jannut ongelmiaan Pohjoismaiden liittojen toistu-vista vaatimuksista huolimatta. Journalistiliitto on jo pitkään ollut tyytymätön IFJ:n päätöksenteon ja rahankäytön läpinäkyvyyteen. Lisäksi IFJ on ollut kykenemätön puuttumaan Putin-mielisen Venäjän journalistiliiton toimintaan. Venäjän liitto on

IFJ:n jäsen.

Ero IFJ:stä astuu voimaan 31. heinäkuuta. Siihen asti liiton jäsenet voivat hakea kansainvälistä pressikorttia ja hyödyntää IFJ:n jäsenpalveluja.

Manu Haapalainen

Lue lisää: *Journalisti*.fi

Puolueilla saattaa olla aatteita, vaikka toimittajat eivät sitä usko

KUVA: MEERI UTTI

Pääministeri **Sanna Marin** (sd.) totesi *Iltta-Sanomien* vaalitentissä tammikuussa, ettei SDP lähde kevään eduskuntavaalien jälkeen hallitukseen perussuomalaisten kanssa.

Tämän ei olisi pitänyt olla yllätys. Marin sanoi samaa jo esimerkiksi elokuussa järjestetyssä Eurooppa-foorumin tentissä.

Ajatus yhteisestä hallituksesta on aiemmin tyrmätty myös perussuomalaisissa. Nykyinen puheenjohtaja **Riikka Purra** sanoi elokuussa 2021 pidetyssä *Iltalehden* puheenjohtajapaneelissa, että Marinin johtama SDP on niin monissa asioissa perussuomalaisten vastakohta, ettei hallitusyhteistyö olisi mahdollista.

Haluttomuus muodostaa hallitus täysin eri mieltä olevien kanssa on varsin ymmärrettävää. Nykyisen hallituksen on jatkuvasti kritisoitu toimivan heikosti juuri sisäisten ristiriitojen vuoksi. Hallitus on politiikan toimittajien kommentteissa ollut kaatumisen partaalla ja ”rampa ankka” nimenomaan siksi, että puolueiden välillä on sovittamattomia ideologisia eroja.

Marinin ulostulo oli kuitenkin samojen toimittajien kommenttien mukaan esimerkiksi ”uhkapelejä”, ehkä jopa ”ratkaiseva virhe” tai vähintään poikkeuksellisen ”aggressiivista hyökkäämistä”. Se oli peliliike, jolla pääministeri halusi parantaa asemaansa kevään vaaleissa. Liike tosin oli politiikan kommentaattoreiden valtaosan mukaan epäonnistunut, sillä Marinin tai SDP:n asema ei varmaankaan parane sulkemalla pois yhteistyö perussuomalaisten kanssa.

Ilmeisesti jokaisen puolueen tulisi vaalien alla olla valmis muodostamaan hallitus minkä tahansa toisen puolueen kanssa. Puolueilla ei tulisi olla sellaisia aatteita, jotka ovat peruuttamattomassa ristiriidassa jonkin toisen puolueen aatteiden kanssa. Tai ainakaan sitä ei tulisi sanoa ääneen.

MIKSI TOIMITTAJAT AJATTELEVAT näin? Yksi syy lienee, että politiikan kommentaaria ohjaa vahvasti pelimetatofora. Poliitiikka on peliä, jossa jokainen poliitikko ja puolue ensisijaisesti hakee itselleen suotuisia asemia. Pelimetatoforan kehityksessä kaikki

puolueen asemaa edistävä on taitavaa politiikkaa, muu taitamatonta ja tyhmää. Ja kyllä, politiikka on ilman muuta myös juuri tällaista peliä. Poliitiikkaa kuitenkin arvioidaan usein ikään kuin se ei olisi mitään muuta.

Pelin näkökulmasta Marinin ja Purran lausunnot yhteistyön mahdollisuudesta varmastikin näyttävät typeriltä. Ne ovat nimenomaan ”uhkapelejä”. Puolueet tuntuvat hukkaavan mahdollisuuden pelata itselleen mahdollisimman hyvät asemat. Ja miksi? Koska puolueella on arvoja, joista ne eivät halua luopua?

Ajatusleikki: Entä jos Marin ja Purra aidosti ajattelivat, että heidän puolueellaan todella on perustavia arvoja, joista he eivät ole valmiita joustamaan? Ja nämä arvot johtaisivat väistämättä puolueet hallituksen toiminnan halvaannuttavalle törmäyskurssille? Tällöinhän kumpikin lausunto olisi hyvin looginen. Ajatus yhteensovittamattomista arvoista kuitenkin tyrmistyi politiikan toimittajia.

PELIMETAFORAN LISÄKSI saattaa olla toinenkin syy sille, että ajatus aatteista yhteistyön esteenä tuntuu olevan journalismille vieras.

Uhkaavan kriisin aikana virkamiesmäinen, sisäisiä ristiriitoja ja erimielisyyksiä kartteleva tapa tehdä politiikkaa kasvattaa suosiotaan. Haluamme olla yhdessä samalla puolella, ja yhteistyöstä kieltäytyminen näyttyy helposti pelottavana rivien rakoiluna.

Mutta jos alamme jo nyt vaatia, että puolueet yhteistyön nimissä hylkäävät tarvittaessa omat arvonsa, kauanko aiomme tätä vaatimusta jatkaa? Kunnes Ukrainan sota loppuu? Kunnes Venäjällä nähdään vallankumous? Saatamme olla kriisissä hyvin kauan, eikä meidän ehkä siksi kannata vielä alkaa vaatia aatteita ulos politiikasta.

Demokratiassa kansalaisilla on mahdollisuus vaikuttaa siihen, millaisten arvojen mukaista politiikkaa tuleva hallitus tekee. Jos alamme vaatia, että puolueet ja poliitikot ovat aina vaalien jälkeen valmiita joustamaan kaikista arvoistaan hallituksen muodostamiseksi, demokratia saattaa olla hakoteillä. ●

Freija Özcan, 55

- *Kotimaan* ja *Askeleen* päätoimittaja joulukuusta 2022 alkaen.
- Teologian maisteri ja pappi. Pappisvihkimys 2009 Helsingin hiippakunnassa. Valtio-opin ja suomen kielen opintoja Helsingin ja Jyväskylän yliopistossa.
- Työskennellyt aiemmin muun muassa *Sana*-lehden toimituspäällikkönä, Suomen Raamattuopiston Säätiön tiedottajana ja *Elämään*-lehden toimitussihteerinä.
- *Credo*-lehden toimitussihteerinä 1994–1995.
- *Ristin Voitto* -lehden toimittaja ja taittava toimittaja 1989–1994.
- Suomensi ensimmäisessä kesätyössään *Jerry Cottonia*.
- Harrastaa fantasiakirjallisuutta, elokuvia, pyöräilyä ja patikointia.
- Perheeseen kuuluu mies ja kaksi aikuista poikaa.

Olet pyytänyt lehdellesi talousapua yläkerrasta, Freija Özcan

Kotimaan uusi päätoimittaja ei ole varma, oliko hänen nimityksensä jumalainen väliintulo vai rangaistus aiemmista teoista.

Manu Marttinen, teksti ● Juuso Westerlund, kuva

Olet pappi ja nyt myös päätoimittaja. Aiot muuttaa tittelisi muotoon "pääsaarnaaja".

Se olisi houkuttelevaa, mutta saarnaaja käyttää paljon sanoja, ja tässä hommassa on tärkeämpää kuunnella. Pääsielunhoitaja voisi olla hyvä titteli minulle.

Edeltäjäsi Mari Teinilä siirtyi päätoimittajan tehtävistä Kotimaan rivitoimittajaksi ja sinusta tuli päätoimittaja. Käännettä voi pitää jumalallisena väliintulona.

Mikään ei ole sattumaa, mutta tämä tehtävä tuli eteeni niin nopeasti, että arvelen sen olevan rangaistus kaikista teoistani. Ehkä se kuitenkin kääntyy siunauksen puolelle. Et todellakaan aio vaieta seurakunnassa.

En todellakaan, koska minulle maksetaan siitä, että en vaikene seurakunnassa, vaikka sellaistaikin naiselta joskus edelleen toivotaan. Olen jo toinen nainen päätoimittajana Kotimaassa, ja edeltäjäni aurasi reitin aika hyvin.

Jeesus puhui vertauksin. Itse pyrit olemaan esihenkilönä suora ja selkeä.

Kotimaan viinitarhaa tässä juuri karsin, kastelen ja lannoitan, jotta köynnökset tuottaisivat mahdollisimman paljon hyvää satoa Kotimaan lukijoille.

Olet lisännyt Kotimaan verkkosivujen maksullisten sisältöjen määrää. Seuraavaksi lukijoittesi pitäisi oppia käyttämään world wide webia.

Kaikki kirkolliset muutokset vaativat aina noin parisataa vuotta, joten kärsivällisyyttä tarvitaan, ja sitä on kertynytkin paljon. Kyllä meidänkin lukijamme vielä opivat käyttämään www:tä.

Kotimaan levikki laskee ja lukijat ikääntyvät, eivätkä verkon tulot kata printin menetyksiä. Olet jo pyytänyt apua "yläkerrasta".

Rukouselämäni on kyllä tiivistynyt viime aikoina, mutta luterilaisuus on siitä ikävä uskonto, että ihmettä rukouksella ei voi vain heittäytyä odottamaan ihmeen toteutumista, vaan pitää tehdä oma osansa. Ehkä jossain karismaattisemmassa kirkossa voisi ottaa vähän rennommin.

Kristillisen median kannattaisi Suomessa yhdistää voimansa, mutta pirukaan ei saisi tehtyä kaikille sopivia sisältöjä.

Epäilen, että se on juuri siitä pirusta kiinni, että emme löydä yhteistä tekemisen tapaa. Meidän kyllä pitäisi tehdä enemmän yhteistyötä, mutta se on aika hankalaa.

Pääaineesi Helsingin yliopistossa oli Vanhan testamentin eksegetiikka, joka tarkastelee kriittisesti uskontojen pyhiä kirjoituksia. Aiot jatkaa tällä linjalla julkaisemalla Raamattu-kriittisiä juttuja.

Kriittinen tarkastelutapa on toimittajan perusasenne ja sen pitää koskea kaikkia pyhiä kirjoituksia, mutta myös toimittajia itseään. Kyyniseksi ei kuitenkaan pidä ruveta. Sinua kutkuttaisi kirjoittaa lehteesi kipakka kolumni otsikolla "ei siellä kukaan vetten päällä kävellyt" tai "Jeesuksen äiti ei oikeasti ollut neitsyt".

Tämä on aika kaluttu aihe, joten mieluummin kirjoittaisin neitsyt Mariasta kolumnin pohtimalla, miksi ihmisessä esimerkiksi katolinen kirkko toivoo hänen olevan neitsyt koko ikänsä. Se on aika kohtuuton toive naiselle. Harrastat Raamatun ohella muutakin fantasiakirjallisuutta. Taru sormusten herrasta on tarinaltaan kiinnostavampi kuin Raamattu, ja leffatkin ovat parempia.

Raamatussa on enemmän seksiä ja rajumpaa väkivaltaa kuin Tarussa sormusten herrasta. Olisi kiinnostavaa nähdä vaikka Quentin Tarantinon trilogia Raamatun sisällöistä. Olet naimisissa turkkilaisen muslimin kanssa. Kotonanne vallitsee kansainvälinen ekumenia.

Tilanne kotonamme muistuttaa enemmän kolmekymmentävuotista ristiretkeä. Jerusalemiä valloitetaan jatkuvasti, välillä otamme virvokkeita ja sitten taas jatkamme. Tähtää siihen, että konservatiivien iskulause kuuluu jatkossa "Kotimaa, uskonto ja isänmaa".

Kyllä, koska meidän tässä pidämme koko ajan kriisivalmiutta yllä tarjoamalla ihmisille henkistä tukea arkeen. Näinä sotaisina aikoina iskulause voisi kelvata liberaaleillekin. Itse suosin kuitenkin Villisilmä Vauhkomielen iskulausetta "alituinen valppaus". ●

Mitä pitää tehdä ennen kuin jään eläkkeelle?

Vanhuuseläkkeelle jäämiseen kannattaa valmistautua vähitellen.

Aune Waronen, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka

5 vuotta ennen eläkkeelle jäämistä

- Tarkista alin eläkeikäsi ja kertyneen eläkkeesi määrä omasta eläkeyhtiöstäsi.
- Voit jäädä vanhuuseläkkeelle aikaisintaan silloin, kun saavutat ikäluokkasi alimman eläkeiän. Eläkeyhtiöiden verkkosivujen laskureilla voit kokeilla, miten eri ikäisenä eläkkeelle jääminen ja ansiot vaikuttavat eläkkeen määrään.
- Jos et tiedä nykyistä eläkeyhtiötäsi, saat sen selville kirjautumalla pankki-tunnuksillasi tyoelake.fi-sivustolle. Sivusto ohjaa sinut oikeaan eläkeyhtiöön.

4 tai 3 vuotta ennen

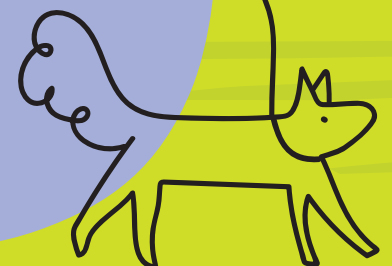
- Osittainen vanhuuseläke (OVE) voi olla 61 vuotta täyttäneelle joustava lasku työelämästä eläkevuosiin. 1964 syntyneelle ikäraja on 62 vuotta. Tätä nuoremmat voivat alkaa nostaa OVE:ta kolme vuotta ennen alinta eläkeikänsä.
- Voit hakea maksuun 25 tai 50 prosenttia kertyneestä eläkkeestäsi. Osittainen vanhuuseläke jatkuu kunnes siirryt kokonaan vanhuuseläkkeelle. Voit jatkaa työntekoa entisellään tai sopia työnantajan kanssa työajan muutoksesta.
- Jos haet osittaisen vanhuuseläkkeen ennen alinta eläkeikäsi, se pienentää lopullista eläkettäsi pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta. OVE ei estä työttömyysturvaetuuden saamista eikä vaikuta ansiosidonnaisen tai peruspäivärahan määrään. Työmarkkinatukeen eläke voi vaikuttaa.

2 vuotta ennen

- Viimeistään nyt on viisasta käydä talous läpi. Eläke on useimmiten selvästi pienempi kuin palkka. Jos työeläkkeesi on hyvin pieni, saatat olla oikeutettu takuueläkkeeseen tai kansaneläkkeeseen, tai voit saada eläkeläisen asumistukea. Nämä selviävät Kelasta.

Vuosi ennen

- Käy läpi eläkeote ja varmista, että siitä löytyvät kaikki työsuhteesi. Jos olet freelancer ja maksanut yrittäjän eläkevakuutusmaksuja, tarkista myös yrittäjäkaudet.
- Moni media- ja kulttuurialan ammattilainen on tehnyt työtään koko persoonallaan. Mieti, miten arki muotoutuu eläkkeellä. Aloitatko uuden harrastuksen tai vapaaehtoistyön, hankitko koiran, joka tuo rytmin päiviin?

Viime vuoden lopussa
Journalistiliiton
jäsenistä
1 445 henkilöä oli
60–64-vuotiaita.

Puoli vuotta ennen

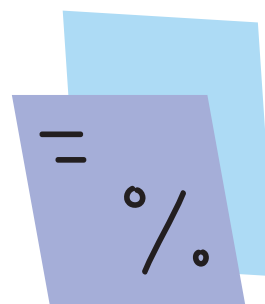
- Työsuhteen pitää päättyä ennen kuin jätät eläkkeelle. Ilmoita työnantajalle hyvissä ajoin, milloin irtisanoudut. On tärkeää, että työnantaja voi valmistautua lähtösi ja ettei työsi hiljainen tieto katoa. Esimerkiksi tiedostoja voi olla syytä poimia talteen. Työpaikoilla on eri käytäntöjä esimerkiksi lomien suhteen – lomat voi pitää ennen eläkkeelle jäämistä tai sopia, että ne maksetaan rahana.
- Irtisanomisessa noudatetaan työsopimuksen irtisanomis-aikaa. Työsuhde kannattaa päättää kuukauden loppuun, koska eläke alkaa aina kuukauden alusta.
- Jos olet freelancer ja työskennellyt säännöllisesti jollekin toimeksiantajalle etkä aio eläkkeellä jatkaa, on korrektaa ilmoittaa toimeksiantosuhteen päättymisestä. Jos jatkat freelancerina tai yrittäjänä, sinun ei tarvitse lopettaa toimintaasi eikä yritystä. Voit jatkaa myös YEL-vakuutuksen maksamista, jos haluat kerryttää lisää eläkettä.

Pari kuukautta ennen

- Eläkettä pitää aina hakea itse. Hakemuksen voi tehdä jo puoli vuotta etukäteen, mutta viimeistään noin kuukausi ennen kuin haluat jäädä eläkkeelle. Tee eläkehakemus eläkelaitoksesi verkkosivuilla. Voit tehdä hakemuksen myös paperilomakkeella.
- Selvitä, miten kauan työsähköpostisi toimii. Tee oma, yksityinen sähköposti, mikäli sinulla ei sellaista vielä ole. Vaihda sovellusten ja palveluiden käyttäjätunnukset yksityissähköpostiin. Hanki oma puhelinliittymä, jos sitä ei ole, sekä mahdollisesti oma tietokone.
- Jos sinulla on työterveyden kautta saatava hoito kesken, pohdi lääkärin kanssa, missä hoito jatkuu. Hoida työterveysasiat muutenkin loppuun.

Viimeinen kuukausi ennen

- Kun olet saanut eläkepäättöksen, tee Omaverossa verokortti-hakemus eläkettä varten tai ole puhelimitse yhteydessä verottajaan.
- Jos jätät eläkkeelle kesken vuoden, katso tulorekisteristä kertynyt palkkatulo, maksetut ennakonpidätykset ja kertyneet vähennykset. Lisää vielä tulossa olevat summat ja kirjaa ne lomakkeelle tai ilmoita verottajalle puhelimitse.
- Jos jatkat työntekoa, hae palkkaa varten oma verokortti. Nykyisin eläke ei vähene, vaikka tekisit eläkeläisenä töitä. Veroprosentti lasketaan eläkkeen ja tötulon yhteissummasta.

Viimeiset viikot ennen

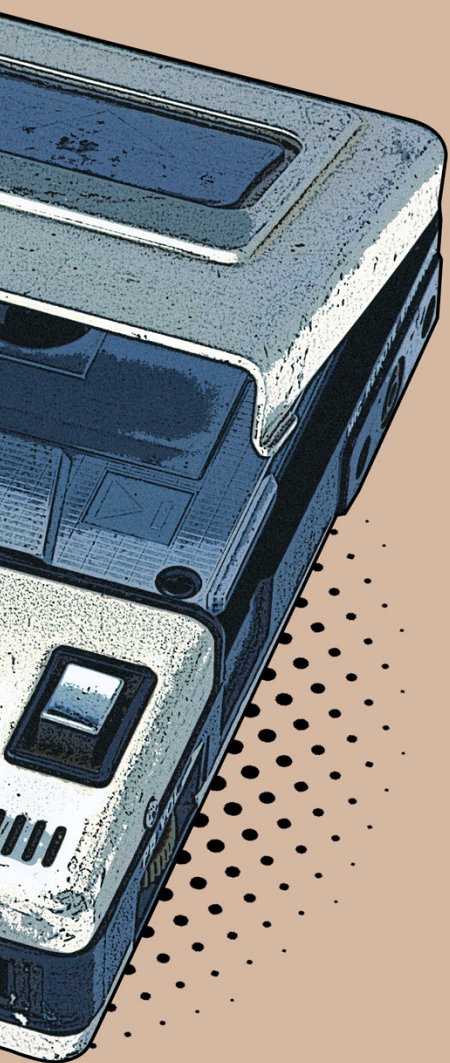
- Ilmoita Journalistiliiton jäsenpalveluun, milloin jätät eläkkeelle. Sinusta tulee eläkeläisjäsen ja maksat eläkeläisen jäsenmaksua 8,50 euroa kuukaudessa. Saat *Journalistin* ja pressikortin. Oikeutesi lähes kaikkiin jäsenpalveluihin jatkuvat. Jäsenvakuutus päättyy eläkkeellesiirtymivuoden lopussa.
- Voit jäädä liiton täysjäseneksi, mikäli jatkat työntekoa ja tienaat niin paljon, että voisit elättää itsesi *journalistin* työn ansioilla. Tällöin myös jäsenvakuutus jää voimaan.

Jätät eläkkeelle!

- Jos olet liiton eläkeläisjäsen, osallistu jäsenyhdistyksesi toimintaan. Eläkeläistoiminta on vilkasta ja sen avulla voit säilyttää hyvät puolet työelämästä.
- Ota kaikki irti yhteiskunnan tarjoamista eläkeläisen riennoista ja alennuksista. Pääset eläkeläishinnalla moniin harrastuksiin, esimerkiksi liikuntapaikkoihin ja kulttuurin pariin.

Lähteet: tyoelake.fi ja suomi.fi sekä eläkeyhtiöiden sivut.
Lisäksi tietoja on saatu Yleisradiosta työhyvinvointipäällikkö Anu Wiikeriltä.

EDUSKUNTAVAALIT

**Eduskuntaan pyrkii
journalisteja lähes
kaikista puolueista.
Toimittajaehdokkaat
uskovat, että
työtaustasta olisi
apua kansanedustajana.
Miten he yhdistävät
politiikan ja
journalismin? ➔**

Manu Haapalainen, teksti • Klaus Welp, kuvitus

Onko journalistitaustasta apua kansanedustajan työssä? Miten olla työssään riippumaton, jos haaveilee urasta politiikassa? Entä millaista mediapolitiikkaa toimittaja-taustaiset kansanedustajat tekisivät?

Pyysimme kahdeksan suurimman eduskuntapuolueen puolueoimistosta haastateltaviksi kansanedustajaehdokkaita, jotka työskentelevät tai ovat hiljattain työskennelleet journalistina. Ainoastaan RKP ei vastannut tiedusteluihin. Ehdokkaissa on toimittajia niin televisiosta, radiosta kuin printtimediastakin.

Kokoomuksen Pekka Niiranen ei kommentoi mahdollisia Yle-leikkauksia

“Olen kuunnellut Ylen uutisten toimittajana ihmisten huolenaihteita ja ongelmia kolmenkymmenen vuoden ajan”, sanoo kokoomuksen kuopiolainen ehdokas **Pekka Niiranen**, 59.

”Minähän en toimittajana heidän ongelmiaan ratkaise, kerron vain niistä eteenpäin. Mutta ajattelen, että politiikassa ainakin yrittän myös olla niitä ratkaisemassa.”

Niiranen on työskennellyt toimittajana ja toiminut politiikassa jo pitkään. Yleisradiossa työt alkoivat vuonna 1989. Eduskuntavaaleissa Niiranen on kokoomuksen ehdokkaana Savo-Karjalan vaalipiirissä jo neljättä kertaa. Hän istuu muun muassa Kuopion kaupunginvaltuustossa, kaupunginhallituksessa ja Pohjois-Savon liiton maakuntavaltuustossa.

Niiranen myöntää kuulevansa kuntapäätäjänä paljon asioita, joita ei voi toimittajana käyttää. Palomuuuri kahden toimen välillä on selkeä, hän sanoo.

”En vinkkaa toimitukselle poliittikkona kuulemistani, luottamus-tehtäviini liittyvistä asioista”, Niiranen sanoo.

”Ylipäänsä en tykkää siitä, että toimittaja tuo poliittista taustaansa esiin. Lähestyn juttuja ihmisten kautta, en ideologioiden. Ja totta kai aiheiden ja näkökulmien valinnassa on koko toimitus mukana, sekin jo estää oman agendan ajamista.”

Niiranen korostaa kampanjassaan koulutuksen, maanpuolustuksen ja valtiontalouden tasapainottamisen merkitystä. Kokoomus on väläytellyt ajavansa hallitukseen päästessään rajuja leikkauksia Ylen rahoitukseen. Mitä asiasta ajattelee yleläinen kokoomusehdokas?

”En osaa nyt sanoa sinulle, miten toimin kansanedustajana, jos Ylen leikkaukset tulisivat esiin”, Niiranen sanoo.

”Varmasti minuun oltaisiin yhteydessä Yleltä, että muistatko Pekka, missä olet ollut vuosikymmenet töissä. Olen kyllä sitä mieltä, että Yle on tällä hetkellä sopivan kokoinen. Kilpailijat ovat eri mieltä, ja toimintaamme on jo EU-kanteluilla rajattukin. Arvaa vain millainen vaiva äänen ja liikkuvaan kuvan lisäämisestä nettijuttuihin pahimmillaan on!”

Varsinkin Yle-kriitikot puhuvat Yleisradiosta joskus punavihreiden tyyssijana. Miten kokoomuslainen siellä viihtyy?

”Heh, sen näkee pitkästä työsuhteestakin, että olen viihtynyt oikein hyvin”, Niiranen sanoo.

SDP:n Johan Kvarnström ei halua takaisin Arbetarbladetiin

SDP:n kansanedustaja **Johan Kvarnström**, 36, on huhtikuuhun saakka työvapaalla *Arbetarbladetiin* päätoimittajan paikalta. Hän ei erityisesti halua palata lehteen, vaan pyrkii eduskuntaan toiselle kaudelle Uudenmaan vaalipiiristä.

Arbetarbladetiin lisäksi muun muassa *Västra Nylandille* ja *Hufvudstadsbladetiin* työskennellyt Kvarnström sanoo, että journalistin osaamisesta on ollut hyötyä kansanedustajan arjessa, ennen kaikkea tiedonhaussa.

”Puheluiden soittamisen kynnys on matala”, Kvarnström sanoo.

”Sellaisen eron olen huomannut, että kansanedustajan lähettämä sähköposti toimii paljon paremmin kuin toimittajan lähettämä. Jos toimittajana laitoin sähköpostia virkamiehelle, en usein saanut vastausta.”

Kvarnströmin journalistitausta on kirjoittamisessa. Hän myöntää pitävänsä siitä huomattavasti enemmän kuin puhumisesta.

”En ole mikään vilkkaasti debatoija, mutta puheeni ovat tarkkaan mietittyjä. Kirjoitan ne aina itse.”

Kvarnströmille kansanedustajan työ on osaltaan ollut jatkoa jo journalistinuralla aloitetulle maailmanparantamiselle.

”Olen kirjoittanut aikanaan paljon turvapaikanhakijoista, ja samalla tavalla olen kansanedustajana puolustanut esimerkiksi paperittomien oikeutta terveyspalveluihin.”

Toimittajan ja poliitikon töiden yhdistäminen ei silti ole helppoa, eikä ehkä mahdollistakaan, Kvarnström sanoo.

”Olin 2017–2019 kuntapolitiikassa mukana ja samaan aikaan töissä *Arbetarbladetiin*ssa. Vaikka se on puoluelehti, identiteetistäni tuli aika ristiriitainen. Haastattelin lehteemme päättäjiä ja toisaalta annoin muulle medialle haastatteluja päättäjänä.”

Kvarnström on liikenne- ja viestintävaliokunnan jäsen. Hän myöntää, että menot kasvavat monella sektorilla, eikä esimerkiksi Ylelle ole välttämättä lisärahaa luvassa.

”Mutta olisi hyvä, että Ylen rahoitus pysyisi nykyisellä tasolla. Kaupallisen median pysyvän tuen osalta en ole ihan varma. Rahaa tarvitaan niin moniin tärkeisiin asioihin. Ymmärrän toki luotettavan median tarpeen näin disinformaatiokampanjoiden aikakaudella.”

Perussuomalaisten Maria Asunta leikkaisi Yleltä

Vaikka toimittajataustasta on politiikassa hyötyä, nokialainen kaupunginvaltuutettu **Maria Asunta**, 47, kääntää politiikkaa tehdessään yhden asian pois päältä.

”Journalismiin kuuluva kaiken epäily on jätettävä pois. En valtuuston toisena varapuheenjohtajana kyseenalaista kaikkea, mitä virkamieskunta valtuustolle esittelee. Lähtökohta on luottamus.”

Asunta on eduskuntavaaleissa perussuomalaisten ehdokkaana Pirkanmaan vaalipiirissä. Hän on työskennellyt muun muassa *Aamulehdessä* ja kirjoittanut freelancerina muun muassa *Suomen Kuvalehteen* ja *Keskisuomalaiseen*. Viime vuosina hän on tehnyt töitä *Suomen Uutisille*.

Hän on kirjoittanut myös tietokirjoja ja romaaneja.

Perussuomalaisissa on usein skeptisyyttä valtamediaa kohtaan. Asunta sanoo, ettei halua yleistää, mutta allekirjoittaa osan aatovereidensa kritiikistä.

”Ideologista värityneisyyttä on”, Asunta sanoo.

”Miksi marginaalisia asioita kuten polyamoriaa nostetaan niin kovasti esiin? Tai miksi pitää lukea toistuvasti prostituution ylityksiä? Turvapaikkakysymyksissä media oli liian usein enemmän mielipidevaikuttaja kuin tiedonvälittäjä.”

Perussuomalaiset leikkaisivat Yleltä rajusti, 140 miljoonaa euroa eli lähes neljänneksen. Asunta kertoo kannattavansa perussuomalaisten varjobudjettiin kirjattua ajatusta Yle-veron keventämisestä.

”Suomi menee sellaiseen suuntaan, että menoja on pakko leikata. Minusta Yleisradio on yksi kohde, josta voidaan katsoa, mikä on välttämätöntä. Ovatko *Pillupäiväkirjat* välttämättömiä? Voisiko keskittyä ihan perusasioihin?”

Myöskään kaupallisen median tukeminen ei innosta Asuntaa.

”Mietin jo koronatukien aikaan, miksi media oli tuettavien joukossa, kun esimerkiksi tapahtuma-ala oli pahemmissa vaikeuksissa.”

Asunta oli esillä myös **Johanna Vehkoon** kunnianloukkausoikeudenkäynnin yhteydessä, vaikka Vehkoo ei häntä ole koskaan nimenyt. Juuri Asunta jakoi Vehkoon ystävilleen tarkoitettaman natsipellepävityksen laajemmalle yleisölle, sitä kautta myös **Junes Lokalle**.

”Jos olisin tiennyt, millaiseen myllytykseen se johtaa, varmaankin olisin jättänyt puuttumatta koko asiaan”, Asunta sanoo nyt.

”Minusta tehtiin fasistien kätyri ja rasisti, jotkut kollegat lakkasivat tervehtimästä.”

Vihreiden Laura Pullinen jättää poliitikko-Lauran studiosta

Satakunnan vaalipiirissä vihreiden ehdokkaana oleva **Laura Pullinen**, 30, on tehnyt journalistinuraa Radio Porin toimittajana ja toiminut viestintäyrittäjänä. Poliitiikka on kiinnostanut Pullista aina, mutta lopullinen yllyke oli muutto takaisin Poriin. Muun muassa perussuomalaisten kansansuosio alueella aiheutti turhautumista kotikaupunkiin ja sai aikaan halua vaikuttaa asioihin.

"Nyt olen tehnyt politiikkaa ja toimittajantöitä rinnakkain jo pitkän aikaa", Pullinen sanoo.

"Tiedon hankkimisen ja omaksumisen suhteen näissä töissä on paljonkin samaa. Tottuneena puhujana on helppo viestiä myös omaa asiaani."

Nyt Pullinen on Porin vihreiden valtuustoryhmän puheenjohtaja, kaupunginvaltuutettu ja kaupunginhallituksen jäsen. Hänen mielestään eri ammattiroolien pitäminen erillään on helppoa.

"Joskus kyllä mietin, olenko liiankin varovainen, kun paikallisradiossamme keskustellaan paikallisista asioista", Pullinen pohtii.

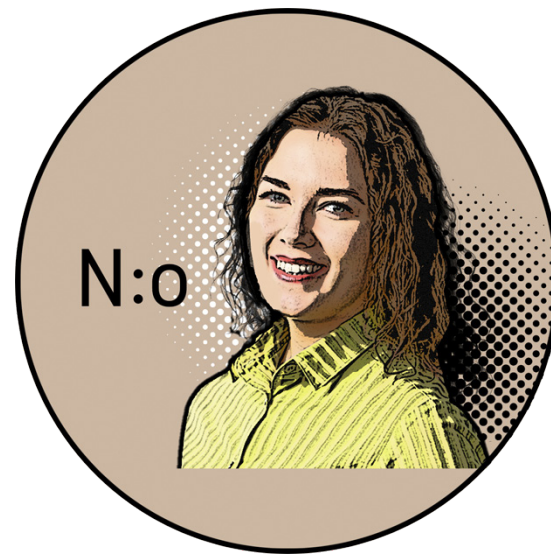
"Ja kyllä sitä tiedostamattomastikin skarppaa. Poliitikko-Laura pysyy poissa studiosta."

Pullinen sanoo ratkaisevansa alkuvuoden aikana yhdessä työntekijän kanssa, miten pitkään hän pysyy poissa studiosta vaalitauolla. Jos äänet riittävät eduskuntaan, radioon ei ole tarkoitus edustajakauden aikana palatakaan. Pullinen haluaa edistää eduskunnassa ennen kaikkea korkeakouluopiskelijoiden asemaa, pienyritysten sosiaaliturvaa sekä kulttuurin ja luovan alan hyvinvointia. Tähän liittyy myös Ylen ja kaupallisen journalismin asema.

"Sivistysvaltiossa on tärkeää, että luotettavan journalismin ja median toimintaedellytyksistä pidetään huolta valemmedian ja disinformaation puristuksessa", Pullinen sanoo.

Pullinen kertoo, ettei ole vielä lukinnut kantaansa pysyvään mediatukeen. Yle-leikkauksia hän kertoo vastustavansa.

"Meillä pitää olla varaa riippumattomaan, maksuttomaan journalismiin."

Keskustan Olga Oinas-Panuma tulee journalistipäättäjien suvusta

Olga Oinas-Panuman perheessä ei hämmästellä journalismin ja politiikan yhdistelmää. Isä **Eero** on toiminut pitkään kuntapäättäjänä, sisko **Martta** on päätoimittajana *lijoikiseudussa* ja veli **Lauri** on luottamustoimessa paliskunnan poroisäntänä.

Pudasjärveläinen Olga Oinas-Panuma, 22, taas on Pohjois-Pohjanmaan nuorin aluevaltuutettu. Journalistina hän on työskennellyt muun muassa *Suomenmaassa* ja *Ilta-Sanomissa*. Hän on haastatteluhetkellä juuri jäämässä "hygieniatauolle" toimittajantöistä keskittymään vaalikampanjaansa keskustan kansanedustajaehdokkaana Oulun vaalipiirissä.

"Kirjoittaminen ja viestiminen on aina ollut minulle tärkeää, ja lähipiiristäkin olen saanut aina tukea taipumukselleni kiinnostua asioista", Oinas-Panuma sanoo.

Oinas-Panumalle tärkeää on sekä toimittajana että päättäjänä toimia omien arvojensa mukaisesti.

"Se vaatii jatkuvasti sen miettimistä ja muistamista, että on riittävän neutraali työssään, koska toimittajan tehtävä ei ole poliittinen vaikuttaminen."

Lukijapalautteen perusteella poronhoitajasuvusta ponnistava, kotiseutuaan rakastava Oinas-Panuma on onnistunut pitämään aatteen piilossa. Maailmankatsomusasioista tulee vain vähän palautetta.

"Viime kesänä yksi kirjoittaja kommentoi, että taas tällainen toimittaja, joka vain haluaa, että maaseutu autioituu", Oinas-Panuma nauraa.

Oinas-Panumalle Suomen alueellinen tasapaino on sydämen asia.

"Medialla on sen säilyttämisessä iso merkitys. Pitää olla myös paikallislehtiä, jotka pystyvät kirjoittamaan paikallisista asioista mahdollisimman puolueettomasti. Pitää tunnistaa, että pienten paikkakuntien lehdistä monet ovat ahdingossa. Se taas ei ole pelkästään meidän toimittajien ongelma, vaan vaikuttaa myös paikallisiin asukkaisiin, yrityksiin ja demokratiaan."

Oinas-Panuma suhtautuu lähtökohtaisesti positiivisesti media-tukiin.

Vasemmistoliiton Toivo Haimi kaipaa avoimemmin poliittista mediaa

Kansan Utisten toimittajan paikalta on lyhyt matka vasemmistoliiton kansanedustajaehdokkaaksi, myöntää helsinkiläinen, aiemmin Yle Kioskissa työskennellyt **Toivo Haimi**, 33. Haimi on ehdolla eduskuntaan Helsingin vaalipiiristä.

”Olen ollut *Kansan Utisissa* vasta elokuusta 2021, mutta siellä on kyllä verkostoitunut hyvin esimerkiksi eduskuntaryhmän, ministeriryhmän ja puoluejohdon suuntaan.”

Haiminkin mielestä toimittajan ja poliitikon työssä on paljon samaa. Toimittajan työ on asioiden selville ottamista ja niiden muotoilemista ymmärrettävään muotoon.

”Sellaista tarvitaan politiikassakin”, Haimi sanoo.

”Teimme Yle Kioskissa yhteiskunnallista sisältöä nuorille. He ovat kaikkein hankalin yleisö, jolle myydä yhteiskunnallista sisältöä. Se oli hyvä koulu siihen, miten vaikeat asiat paketoidaan ymmärrettäväksi minuutin Instagram-videoksi.”

Kansan Utisten ilmestymiskertoja on vähennetty ja lehti ilmestyy nykyisin kuukausittain. Haimin mukaan tästä huolimatta nyt eletään puoluelehtien kulta-aikaa, ainakin laadullisesti. Haimi toivoisi selkeämpää poliittista linjaa myös suurilta tiedotusvälineiltä.

”Suomalainen journalismi kärsii objektiivisuuden ja puolueettomuuden tavoittelusta”, hän sanoo.

”Jos ollaan rehellisiä, niin ei kukaan ole oikeasti objektiivinen. Sellaisen tavoittelemisen on älyllisesti epärehellistä. Esimerkiksi Ylen tai *Hesarin* jutuista tulee esiin tietty porvarillinen arvomaailma. Puoluelehdet taas pelaavat avoimin kortein. Suomessa on yhä voimissaan yksimielisen yhtenäiskulttuurin ja samanmielisyyden ihanne, mutta yhteiskunnan etu koostuu keskenään ristiriitaisista intresseistä.”

Haimi sanoo puolueettomuuden ideaalin näkyvän myös siinä, että vaaleista kirjoitetaan kuin urheilukisoista.

”Asiat häipyvät taustalle, kun puhutaan ’kilpajuoksusta Arkadianmäelle’. Tällaiseen kielenkäyttöön ja ajatteluun olen aivan varmasti sortunut monesti itsekkin.”

Haimi valittiin joulukuussa Helsingin Seudun Journalistien edustajana Journalistiliiton valtuustoon. Hän sanoo kannattavansa liiton hallitusohjelmataavoitteita – yhtenäistä mediapolitiikkaa, mediatukia ja Ylen rahoituksen turvaamista.

Kristillisdemokraattien Pentti J. Rönkkö nauttii ihmisten kohtaamisesta

Kristillisdemokraattien ehdokkaana Uudenmaan vaalipiirissä oleva keravalainen **Pentti J. Rönkkö**, 65, eläköityi *Iltalehden* autotoimittajan työstä viime kesänä. Vaikka aikaa on, ehdolle lähtemistä joutui miettimään tarkasti – niin iso projekti se on.

”Mutta toimittajan mielellä varustetulle ihmiselle on todella mielenkiintoista tavata ihmisiä vaaliteltoilla ja toreilla ja kuunnella heidän juttujaan”, Rönkkö sanoo.

”Siinä näkee elämän uudesta kulmasta. Ajattelen, että ehdokkaaksi lähteminen suorastaan edellyttää sitä, että lähtee kadulle selvittämään, mitä suomalaiset ajattelevat. Toimittajana tietysti on kohtamisiin tottunutkin.”

Rönkön mukaan journalistille on luontaista asettua ajattelussaan niiden puolelle, jotka ovat yhteiskunnassa heikommassa asemassa. Siinä mielessä journalismissa ja politiikassa on samaa maailmanparantamisen eetosta.

”Mutta journalistin pitäisi pystyä pitämään jäitä hatussa siitä huolimatta. Maailman parantaminen tulee sitä kautta, että pyritään näyttämään rehellisesti, miten asiat ovat.”

Rönkön mielestä suomalaiseen journalismiin on hiipinyt agendaa, josta on suorastaan kiellettyä olla eri mieltä.

”Minusta se on sananvapausongelma. Seksuaalivähemmistöistä ja Pridea on sallittua olla vain yhtä mieltä. **Päivi Räsästä** demonisoidaan ottamatta hänestä sen enempää selvää. Toimittajalla täytyy olla oikeus myös perinteisiin, kristillisiin arvoihin.”

Rönkön vaaliteemoihin kuuluu kristillisten arvojen sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäksi liikenneinfran sujuvuus, ja sitä kautta myös yksityisautoilu. Ilmastonmuutoksen myötä autoilusta on Rönkön mukaan tullut entistä poliittisempää. Hän on kirjoittanut paljon myös sähköautoista.

”Yksille olen sähköautofriikki, toisten mielestä taas kirjoitan liikaa polttomootoreista.” ●

*Eduskuntavaalien ehdokasasettelu päättyi 21. helmikuuta.
Vaalit järjestetään sunnuntaina 2. huhtikuuta.*

Journalisti, tämä sinun on vaalikeväänä tiedettävä gallupeista

Robert Sundman, teksti • Ninni Kairisalo, kuvitus

1. Miten puoluekannatusmittaukset tehdään?
Suomessa tehdään kahta säännöllisesti ilmestyvää puoluekannatuskyselyä – Ylen ja *Helsingin Sanomien*.

Yle ja *Hesari* eivät joitain poikkeuksia lukuun ottamatta kerro etukäteen, milloin kyselyt julkaistaan. Vilkaisu niiden verkkosivuille antaa kuitenkin vihjeen: Taloustutkimuksen Ylelle tekemä kysely ilmestyy usein kuukauden alkupuolella, ja Kantar Publicin *Helsingin Sanomille* tekemä taas loppupuolella.

Molemmissa kyselyissä pääperiaate on sama: kyselyfirmat tekevät vajaan kuukauden aikana reilu 2 000 mutta alle 3 000 puhelinhaastattelua, ja näin saadaan edustava otos Manner-Suomen 18–79-vuotiaita asukkaita. Taloustutkimus käyttää puheluiden lisäksi apuna internet-paneelia eli eräänlaisia nettihaastatteluja.

Molemmissa mittauksissa kysytään, mitä puoluetta vastaaja äänestäisi, jos eduskuntavaalit järjestettäisiin nyt. Usein kyselyiden tulokset ovat keskenään hyvin samansuuntaiset, mutta eivät identtiset. Tämän selittää kolme asiaa: tutkimusmetodi (puhelut, internet-paneeli vai sekoitus), tutkimuksen teon ajankohta ja korjauskerroin.

”Kysymme vastaajilta, mitä puoluetta he äänestivät edellisissä vaaleissa. Vaalien tuloksen me tiedämme, joten pystymme vertaamaan kannatuslukuja ja vaalitulosta keskenään”, Taloustutkimuksen tutkimusjohtaja **Tuomo Turja** avaa.

Vertailun avulla lasketaan korjauskerroin, jonka tarkoituksena on korjata jonkin puolueen kannattajien ylitai aliedustuksesta johtuva vinouma otannassa.

2. Tavoittavatko mittaukset kaikki suomalaiset?
Yhdysvalloissa on viime vuosina keskusteltu mittauksien eli gallupien epäluotettavuudesta. Kaikki eivät halua vastata kyselyfirmoille, ja erityisesti edellisten presidentinvaalien alla puhuttiin shy Trump -ilmiöstä: kannatetaan **Donald Trumpia**, mutta ei paljasteta sitä soittajalle.

Suomessa gallupien tekijät eivät tunnista epäluuloisuutta yrityksiä kohtaan. Ihmisiä on kuitenkin yhä vaikeampi saada vastaamaan puhelimeen.

”Ihmisten aika on kortilla, eivätkä kaikki vastaa tuntemattomiin numeroihin, kun bitcoin-kauppiat ja Microsoft-huijarit ovat herättäneet epäluuloja”, Tuomo Turja sanoo.

”On siis vaikeampi koota edustavia otoksia, eikä se koske ainoastaan puoluekannatusmittauksia.”

Kantar Publicin **Sakari Nurmela** nostaa esiin yhden kohderyhmän.

”Ikuinen ongelma tällä alalla – riippumatta siitä, millä tavalla tai millä vuosikymmenellä aineistoa on kerätty – ovat olleet nuoret ja erityisesti nuoret miehet.”

Yli kahdeksankymppiset taas saattaisivat vastata puhelimeen, mutta jostakin syystä heitä ei vastaajiksi kelpuuteta – otos kun on rajattu 18–79-vuotiaisiin. Miksi?

Koska niin on ollut tapana. Samoissa puheluissa ja nettipaneeleissa kysellään muitakin kysymyksiä, ja 18–79 on vakiintunut mittauksien kohderyhmiksi.

Nurmela ei usko, että rajausta aiheuttaa merkittävää eroa mittauksen tuloksiin.

”Mutta ne mittaukset, jotka teemme juuri ennen vaaleja, tehdään ilman yläikärajaa.”

3. Mitä mittauksista voi päätellä?

Taloustutkimuksen Tuomo Turja vertaa yksittäistä kannatusmittausta suttuiseen Polaroid-kuvaan: siitä näkee jotakin, mutta ei missään nimessä kaikkea.

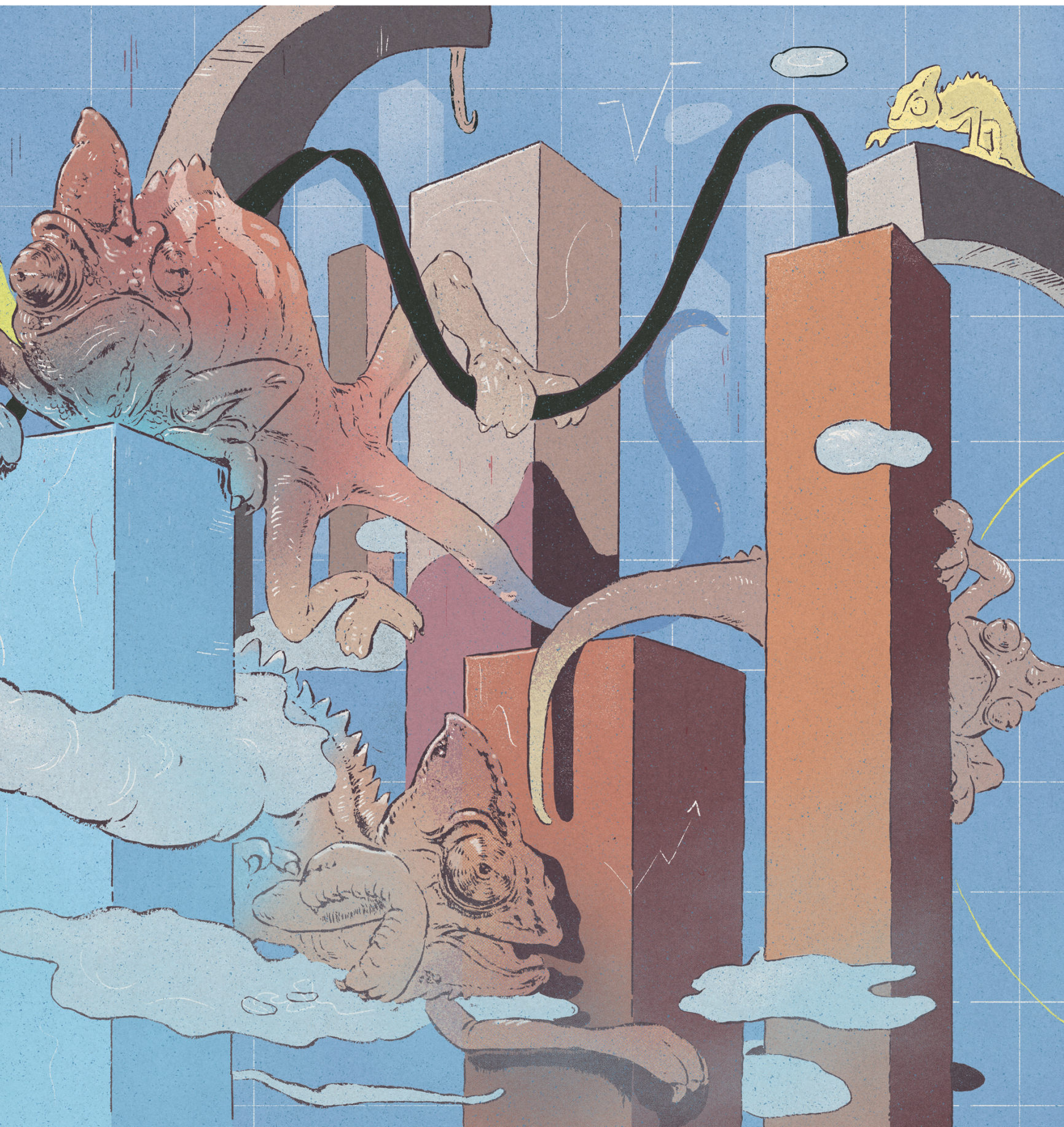
”Mielestäni meidän yksittäisistä mittauksistamme tehdään usein liian rohkeita johtopäätöksiä”, hän sanoo.

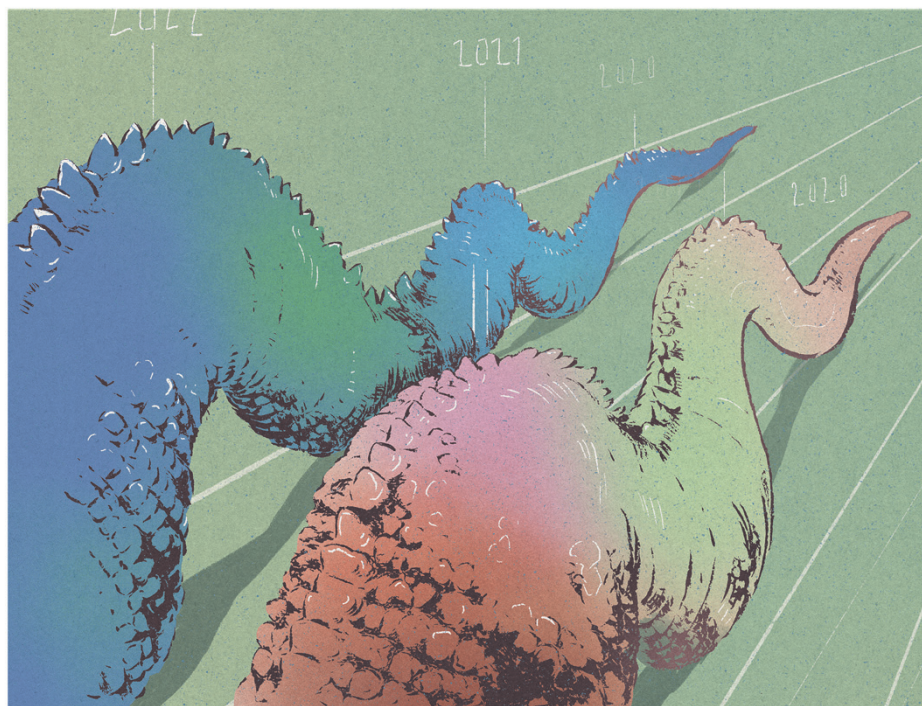
Turjan mielestä mittaukset antavat ”yleiskuvan” Suomen poliittisesta mielenmaisemasta. Tammikuun alkupuolella olisi voinut sanoa, että kokoomus on selvästi suosituin puolue, SDP ja perussuomalaiset kisaavat kärkipaikoista ja keskustalla taas on huonompi tilanne.

Kantar Publicin Nurmela taas muistuttaa, etteivät mittaukset ole ennusteita vaan arvioita juuri sen hetken tilanteesta. Joskus tilanteet voivat muuttua yllättävän lähellä vaaleja.

”Esimerkiksi Trumpin valintaa, Brexitä ja viime vuosien jytkyä yhdistää äänestäjien viime hetken

päätös lähteä liikkeelle. Se voi heilauttaa tilannetta viikon tai kahden takaisesta mittauksesta.”

Myös **Jukka Manninen** kehottaa tarkastelemaan yksittäisten mittausten sijaan trendiä. Kun mittauksia tarkastellaan pidemmältä ajalta, hahmottuu sieltä jonkinlainen suunta?

Manninen on Ellun Kanojen konsultti ja entinen kokoomuksen suunnittelupäällikkö, joka on tulkinut puoluekannatusmittauksia useissa työrooleissaan. Mannisen vinkki on kiinnittää huomiota kantansa kertoneiden osuuteen.

”Eduskuntavaalitutkimuksesta tiedämme, että ääni-oikeutetuista noin 45 prosenttia voisi kutsua puolueiden ’vakiasiakkaisiksi’, reilua 25 prosenttia taas liikkuviksi äänestäjiksi ja noin 30 prosenttia ’takuunukkuviksi’, hän laskeskelee.

Puoluekantansa mittauksessa kertoneiden määrää voi peilata tähän jaotteluun. Kun liikkuvat äänestäjät ovat epävarmoja, jää kantansa kertoneiden osuus alhaiseksi. Se tarkoittaa, että tulos voisi muuttua vaaleissa paljonkin, kun liikkuvat sitten lopulta tekevät äänestyspäätöksensä.

”Jos taas kantansa kertoneita on noin 70 prosenttia, voi mittauksen normaalin äänestysaktiivisuuden oloissa olettaa kuvastavan jo hyvin jotakin vaalituloksen kaltaista. Mahdollisuus yllätyksiin on pienempi.”

4. Mitä tarkoittaa virhemarginaali?

Erityisesti some-keskusteluissa politiikan toimittajat saavat usein huutia siitä, että kannatusmittauksen muutoksia analysoidaan, vaikka ne ”mahtuvat virhemarginaaliin”.

Virhemarginaali on kyselyn yhteydessä ilmoitettava puhtaasti matemaattinen suure, joka kertoo, millä välillä puolueen todellinen kannatus olisi, jos tutkimuksen vastaajat olisi onnistuttu poimimaan täydellisen satunnaisesti.

Jos puolueen kannatus on mittauksessa vaikkapa 20 prosenttia ja tutkimuksen virhemarginaali on 1,8 prosenttiyksikköä, puolueen todellinen kannatus olisi tällöin 95 prosentin todennäköisyydellä jotain 18,2:n ja 21,8 prosentin väliltä.

Todellisuudessa otos ei kuitenkaan ole koskaan täydellisen satunnainen.

Datajournalisti **Juuso Koponen** muistuttaa, että virhemarginaali ei huomioi tutkimuksen metodologisten ongelmien aiheuttamaa epätarkkuutta – esimerkiksi juuri sitä, etteivät nuoret miehet välttämättä vastaa puhelimeen.

”Ne tulevat vielä siihen ’päälle’.”

5. Mitä tutkimusfirmat tietävät äänestäjien liikkeistä?

Usein gallup-uutisissa toistuvat fraasit kuten: ”tausta-aineistosta voidaan päätellä, että perussuomalaisten kannattajia on siirtynyt katsomoon” tai ”SDP:n kannattajia on siirtynyt vihreille”.

Mistä firmat sen tietävät?

Kun yritykset haastattelevat ihmisiä, ne kysyvät myös, mitä puolueita äänestäjät ovat aiemmin äänestäneet. Isosta aineistoista voidaan päätellä jotakin äänestäjien liikkeistä.

”Käytännössä sieltä hahmottuu, että äänestäjät niin kutsutussa ’punavihreässä blokissa’ harkitsevat ja liikkuvat SDP:n, vihreiden ja vasemmistoliiton välillä. Kokoomuksen, perussuomalaisten ja keskustan välillä on selkeästi nähtävissä myös liikkeitä. Jos liikkeet jatkuvat kuukaudesta toiseen, rohkenee tehdä tällaisen johtopäätöksen”, Tuomo Turja sanoo.

Sakari Nurmela huomauttaa, että siirtymä ”katsomoon” eli kannastaan epävarmojen joukkoon ja sieltä takaisin on vähintään yhtä merkittävää kuin puolueiden välillä käyvä liike.

”Joidenkin tutkimusten mukaan siirtymät puolueiden välillä ovat kuitenkin parissakymmenessä vuodessa yleisyneet.”

6. Ajattelevatko puolueet vain gallupeja?

Gallup-analyysissä toistuu ajatus, että heikko tulos saa puolueen puntit tütisemaan, aiheuttaa ankryöimistä ja esimerkiksi tuskaa hallituskumppaneille.

Ajatellaanko puolueissa vain kannatusmittauksia?

Ei, sanoo **Esa Suominen**. Hän on monien demariministerien entinen avustaja ja nykyinen konsulttiyrittäjä Rud Pedersen Public Affairs groupin hallituksen puheenjohtaja.

”Suurin yksittäinen syy hallituksen vaikeuksille on varmasti keskustan kannatuskriisi. Mutta kyllä kyse on myös aidoista ideologisista erimielisyyksistä”, Suominen sanoo.

”Saamelaiskäräjälaki olisi ollut ihan samanlaisessa jutturassessa keskustan kanssa, vaikka puolueen kannatus olisi 20 prosenttia.”

Siis: gallupit voivat selittää jotakin, mutta politiikkaa ei voi analysoida vain niiden perusteella.

”Se jää väkisin liian ohueksi. Gallupit ovat osatotuus, mutta eivät koko totuus politiikasta”, Suominen sanoo. ●

FREELANCEREILLE KOULUTUSAPURAHOJA

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr jakaa apurahoja freelancereiden ammatilliseen kouluttautumiseen.

Apurahaa hakevan Kopiosto-valtakirjan tulee olla luovutettu Journalistiliitolle tai hakijan oikeus Kopiosto-apurahoihin on hakemuksessa perusteltava ammatillisella toiminnalla. Apurahoja ei myönnetä laitehankintoihin, työskentelyyn, työmatkoihin tai opiskelijoille.

Haku **alkaa 10.2.2023 ja päättyy 3.3.2023 kello 16.**

Apurahahakemus tehdään Jokesin sähköiseen apurahajärjestelmään. Hakemus on allekirjoitettava määräaikaan mennessä pankkitunnuksilla.

Lisätietoa: www.jokes-saatio.fi

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr
Siltasaarenkatu 16, 7. krs 00530 Helsinki

LEHTIKUVAAJIEN APURAHOJA HAETTAVANA

Jokesin Lehtikuvaajarahasto julkistaa haettavaksi Kopiosto-apurahat lehtikuvaajille valokuvaproduktioiden tekemiseen, opintomatkoihin, kirja- ja näyttelyhankkeisiin sekä läheisesti lehtikuvausta sivuaviin opintoihin ja tutkimuksiin.

Apurahaa hakevan lehtikuvaajan Kopiosto-valtakirjan tulee olla luovutettu Journalistiliitolle tai hakijan oikeus Kopiosto-apurahoihin on hakemuksessa perusteltava ammatillisella toiminnalla. Apurahoja ei myönnetä laitehankintoihin, työmatkoihin tai opiskelijoille.

Haku **alkaa 10.2.2023 ja päättyy 10.3.2023 kello 16.**

Apurahahakemus tehdään Jokesin sähköiseen apurahajärjestelmään. Hakemus on allekirjoitettava määräaikaan mennessä pankkitunnuksilla.

Lisätietoa: www.jokes-saatio.fi

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr
Siltasaarenkatu 16, 7. krs 00530 Helsinki

Helsingin Sanomain Säätiön innovaatiokilpailu

Uutisraivaaja

20
23

Välitätkö tiedosta?
Uudista tiedonvälitystä.
Osallistu ideallasi.

Kilpailussa etsitään journalistisia
projekteja, jotka soveltavat
uusia teknologioita.
Jaossa **250 000** euroa.
Hae viimeistään 12.4.2023.

uutisraivaaja.fi

HELSINGIN
SANOMAIN
SÄÄTIÖ

Yle oli vuoden siteeratuin – Ykkösaamun Seija Vaaherkumpu tähtää aina skuuppiin

Marja Honkonen, teksti • Johanna Erjonsalo, kuva

Kun kärkipoliitikko istuu lauantai-aamuna toimittaja **Seija Vaaherkummun** haastateltavaksi, hänen kannanottonsa leviävät hyvin todennäköisesti STT:n siteeraamina lukuihin tiedotusvälineisiin.

Näin voi päätellä STT:n ja *Journalistin* vuosittaisesta siteerausselvityksestä, jonka ykkönen oli tälläkin kertaa Yleisradio.

STT siteerasi Ylen uutisia vuonna 2022 yhteensä 164 kertaa. Siteerauksista 24 oli *Ykkösaamun* haastateluista, ja niistä 21 oli ohjelman vakituisen juontajan Vaaherkummun tekemiä. Hän on toisin sanoen yksi STT:n eniten siteeraamista toimittajista.

Vaaherkummun mukaan jokaisen tv-lähetyksen tavoitteena on uutinen: joko kokonaan uusi skuuppi tai uusien tietojen ajankohtaisesta uutisaiheesta. Ne *Ykkösaamun* tiimi kaivaa esiin valitsemalla riittävän nimekkäitä, ajankohtaisia haastateltavia ja tekemällä taustatyöt huolella. Apuna on koko Ylen uutiskoneisto.

Pelkät herkulliset tokaisut eivät riitä, Vaaherkumpu korostaa.

”En etsi one-linereita tai uutissatasia, vaan uutta asiaa. Jos sitä ei ole, olen epäonnistunut.”

Pääosa STT:n siteeraamista Ylen uutisista oli uutis- ja ajankohtaistoimituksen tekemiä. STT siteerasi viime vuonna muun muassa Ylen kyselyitä puolueiden kannatuksista, kansalaisten Nato-kannoista ja kansanedustajien mielipiteistä itärajan aitaamisesta. Useita ”läpimenoja” tekivät myös Yle Urheilu ja tutkivan journalismin ohjelma *MOT*.

TOISEKSI ENITEN, yhteensä 139 kertaa, STT siteerasi vuonna 2022 *Helsingin Sanomien* juttuja. *Hesari* julkaisi omien gallupien ja kyselyiden lisäksi muun muassa varmistetun tiedon Zavidovo-muistion vuotajasta, uutisen marja-alan ihmiskauppaepäilyjen laajenemisesta ja selvityksen koronatukien myöntämisestä. Kärkikymmeniköstä *HS* kasvatti siteerauksiensa määrän eniten suhteessa aiempaan, 36 prosenttia.

Kolmantena siteeratuimpien tiedotusvälineiden listalla oli Uutissuomalainen. Kahdenkymmenen maakunta- ja kaupunkilehden yhteinen uutistoimitus skuuppasi muun muassa puolustusministeriön aikomukset nostaa reservin yläikärajaa. Neljäntenä vertailussa oli MTV Uutiset, joka kasvatti uutisvoittojensa määrän liki kolmanneksella.

Kymmenen STT:n eniten siteeraaman tiedotusvälineen joukossa olivat myös *Ilta-Sanomat*, *Ilta-Sanomat*, *Maaseudun Tulevaisuus*, *Turun Sanomat*, *Demokraatti* ja *Savon Sanomat*. Niitä STT tosin siteerasi yhtä useasti kuin toissa vuonna tai jopa harvemmin.

Maaseudun Tulevaisuuden, *Turun Sanomien* ja

Ykkösaamun Seija Vaaherkummun haastateltavana oli lauantaina 28. tammikuuta ulkoministeri Pekka Haavisto (vihr.). Haaviston arviot Nato-prosessin etenemisestä ylittivät jälleen myös STT:n uutiskynnyksen.

Savon Sanomien sijoitusta kärkikymmenikössä paransi se, että aiempina vuosina vertailussa hyvin menestynyt Lännen Media sai vain yhden siteerauksen.

Journalistia STT siteerasi kahdesti: kyselyä päätoimittajien Nato-kannoista ja uutista, jossa kerrottiin, kuinka monta JSN-kantelua pääministerin illanviettoa koskevat jutut ovat aiheuttaneet.

KAIKKIAAN STT SITEERASI viime vuonna eri tiedotusvälineitä 617 kertaa. Se on kuusi prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Aineistossa näkyvät muun muassa Ukrainan sota ja Suomen Nato-prosessi, selvityksen tehnyt STT:n datatoimittaja **Tapio Pellinen** kertoo.

Pellisen mukaan siteerausten määrä on silti kaukana huippuvuosista. Esimerkiksi vuonna 2013 STT siteerasi *Hesaria* 280 ja Yleä 265 kertaa.

Mikä sitten on *Ykkösaamun* salaisuus? STT:n uutissuunnittelun rutiineihin kuuluu tarkastaa, kuka ohjelmaan tulee lauantaina haastateltavaksi, uutissuunnittelun päällikkö **Janne Huuskonen** kertoo.

Korkean profiilin ajankohtainen vieras kiinnostaa aina. Huuskonen arvelee, että myös *Ykkösaamun* tuloksessa näkyvät uutisvuoden suuret teemat.

”Jos koko viikko on esimerkiksi puhuttu Suomen Nato-jäsenyyden käänteistä tai panssarivaunujen lähettämisestä Ukrainaan, niin he onnistuvat siinä, että siellä on lauantai-

aamuna ulkoministeri.”

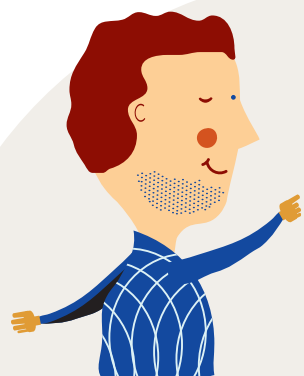
STT:n ja *Journalistin* siteerausselvitystä on tehty vuodesta 2010 lähtien. Siteerauksiksi lasketaan eri toimitusten tekemät uutisvoitot, jotka STT kreditoi myös juttunsa otsikkoon. ●

STT:n siteeraukset 1.1.–31.12.2022

Media	2022	2021	Sijoituksen muutos
1. Yle	164	130	-
2. Helsingin Sanomat	139	102	-
3. Uutissuomalainen	89	79	-
4. MTV Uutiset	81	62	-
5. Ilta-Sanomat	34	34	↑
6. Ilta-Sanomat	24	37	↓
7. Maaseudun Tulevaisuus	15	18	↑
8. Turun Sanomat	10	10	↑
9. Demokraatti	9	12	-
10. Savon Sanomat	7	9	↑
Siteerauksia yhteensä	617	582	

Oletko haavoittuva ylisitoutuja vai huoleton rentoilija? Näin persoonallisuutesi vaikuttaa työssä jaksamiseen.

Rentoilija-Reino

Keskittyjä-Karo

Multitaskaaja-Mikkonen

Sari Ylisitoutuja

Aleksi Nissilä, teksti • Eero Heikkinen, kuvitus

Tuhat Journalistiliiton jäsentä arvioi tutkimuksessa itseään ja sitä, miten he pärjäävät pirstaloituvassa työelämässä. Psykologian tutkijat tunnistivat journalistien joukosta neljä erilaista profiilia: virheisiin kiinnittymätön rentoilija, resilientti multitaskaaja, tarkka keskittyjä sekä haavoittuva ylisitoutuja.

Journalistityypit suhtautuvat eri tavoin työhön ja reagoivat eri tavoin vastaan tuleviin työelämän haasteisiin. Työelämän intensifikaatio rasitti kuitenkin kaikkia neljää ryhmää. Intensifikaatio tarkoittaa työtahdin kiihtymistä, tietotulvaa, vaatimusta hallita useita kanavia sekä työaikojen liukumista.

Rentoilija-Reino on joukon vanhin ja tyyppisesti mies. Hän on temperamentiltaan huoleton ja tynni. Hän näkee työnsä vain työnä. Hän ei murehdi virheitä, muttei myöskään ota riskejä. Työpaikalle jäävät työpäivän jälkeen paitsi työvälineet, myös kesken jääneet tehtävät ja päivän aikana tehdyt virheet. Rajanveto työn ja vapaan välillä on Reinolle selkeä ja tärkeä asia.

Rentoilija-Reino ei ole varsinainen diginatiivi, muttei toisaalta osaa harmitella puutteitaan. Huolettomuutta voivat selittää temperamentti, sukupolvi ja kokemuksen tuoma itsevarmuus sekä joskus oman osaamisen yliarviointi ja toisaalta realistisen vaatimattomasti asetetut vaatimukset työssä suoriutumisesta.

Rentoilija-Reino

Työhön suhtautumisen tapa: Virheisiin kiinnittymätön rentoilija.

Vahvuudet: Ei murehdi varautumalla yllättäviin tilanteisiin tai virheisiin.

Heikkoudet: Ei varaudu murehtimalla yllättäviä tilanteita tai virheitä.

Rentoilija-Reino ei ole varsinainen diginatiivi, muttei toisaalta osaa harmitella puutteitaan.

Multitaskaaja-Mikkonen on itseään dynaamisena työelämän uudistajana pitävä esihenkilö. Hän kokee sisäistäneensä nykytyöelämän ja sosiaalisen median lainalaisuudet. Megatrendien aallonharjalla kolme digilaitetta kädessä surffaaminen voi parhaimmillaan olla voimaannuttava kokemus. Mikkonen uskalttaa ottaa riskejä, ehkä osittain asemansa turvin. Toisaalta hän on luultavasti ajautunut johtaja-asemaansa juuri pokkansa ansiosta.

Töissä Multitaskaaja-Mikkonen kaipaa säpinää. Uudet, huomiota vaativat asiat pitävät tylsistymisen loitolla. Mikkonen saattaa jopa stressaantua siitä, jos mitään ei tapahdu. Hän ei välttämättä koe, että työasioiden hoitaminen kännykällä sängystä viikonloppuisin ja uutisvirran ympärivuorokautinen seuraaminen olisivat pelkästään negatiivisia asioita. Hän kokee joustavana sen, että asioita voi hoitaa ohimennen muiden askareiden lomassa. Silti työelämän ylipursuaminen kerryttää Mikkosenkin kuormitusta.

Multitaskaaja-Mikkonen

Työhön suhtautumisen tapa: Resilientti multitaskaaja.

Vahvuudet: Näkee uhkien sijaan mahdollisuuksia. Kokee huomion jakamisen tehtävien välillä myönteisenä. Sietää painetta ja stressiä.

Heikkoudet: Riskinotto johtaa virheisiin. Muiden työksi jää joskus vetää langanpätkät yhteen.

Töissä Multitaskaaja-Mikkonen kaipaa säpinää.

Keskittyjä-Karo on perfektionisti, joka paneutuu yhteen tehtävään kerrallaan ja tekeekin työnsä moitteitta. Hän arvostaa hallinnan tunnetta ja säännöllisyyttä. Järjestyksenkaipuu voi kuitenkin johtaa ylikontrollointiin. Keskittyjä-Karo ei pidä siitä, että hän joutuu jakamaan huomiotaan useiden tehtävien välillä. Digitalisaation aiheuttama työn pirstaloituminen lisää huolehdittavien asioiden määrää. Vaatimukset multitaskaamisesta kuormittavat Karoa.

Keskittyjä-Karo ajattelee ja jännittää virheitä, mutta toisaalta osaa myös käsitellä virheensä ja ratkaista vastaan tulevat pulmat. Hän ei osaa vaihtaa vapaalle ja päästää irti työtehtävistään ennen kuin ne tulevat valmiiksi – hyvä jos silloinkaan.

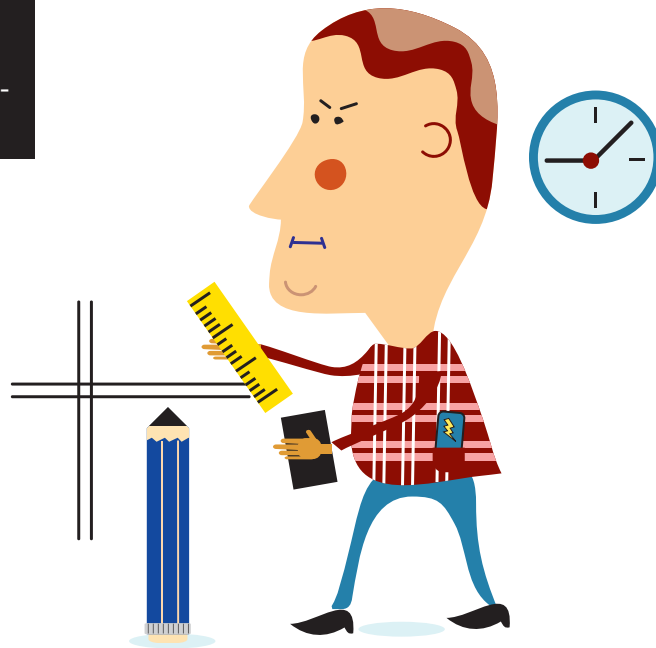
Keskittyjä-Karo

Työhön suhtautumisen tapa: Tarkka keskittyjä.

Vahvuudet: Saa aikaan laatujälkeä, jos hänelle suodaan siihen mahdollisuus. Osaa käsitellä virheet ja ratkaista vastaan tulevat ongelmat.

Heikkoudet: Sinkoileva media-ala ei kehity Keskittyjä-Karon toivomaan suuntaan, mikä stressaa Karoa.

Vaatimukset multitaskaamisesta kuormittavat Keskittyjä-Karoa.

Pahimmillaan Sari Ylisitoutuja tekee töitä jopa unissaan.

Sari Ylisitoutuja kirjoittaa kesken jäänyttä juttua makuuhuoneen kattoon. Pahimmillaan hän tekee töitä jopa unissaan. Huonosti nukutun yön jälkeen työasiat palaavat aamulla jälleen ensimmäisenä mieleen. Sari kokee digiepävarmuutta muita enemmän. Virheiden tekeminen pelottaa ja nolottaa häntä. Kesken-eräisten tehtävien ja virheiden lisäksi muistakin elämän takaiskuista toipuminen vaatii veronsa. Sarin puoliso on kehottanut jättämään työasioiden miettimisen työpaikalle, mutta minkä Ylisitoutuja luonteelleen mahtaa?

Ylisitoutuja on keskimääräistä useammin nainen. Hän on myös herkempi havaitsemaan ympäristössään haasteita ja uhkia, ja siksi Saria onkin syytä kuunnella.

Sari Ylisitoutuja

Työhön suhtautumisen tapa: Haavoittuva ylisitoutuja.

Vahvuudet: Tunnollisia työntekijöitä arvostetaan. Multitaskaaja-Mikkosen vastapaino toimituksessa.

Heikkoudet: Sitoutuminen työhön palkkaa suurempi. Kantaa vastuun usein muidenkin puolesta. Uupuu ilman vastuullisen esihenkilön tukea rajojen vetämisessä. ●

Juttuun on haastateltu Jyväskylän yliopiston työ- ja persoonallisuuspsykologian dosentti Johanna Rantasta. Se pohjautuu Psykologia-lehdessä julkaistun tutkimusartikkeliin Psykologisten voimavara- ja riskitekijöiden profiilien yhteys digitalisaation ja työn intensifikaation kokemuksiin media-alalla (Frantsi et al. 2022).

Ylen ohjelmia kuvaavien alihankkijoiden joukossa kytee tyytymättömyys. Monen mielestä Yle sanelee tilausehdot, eikä korvaus ole riittävän suuri.

Manu Haapalainen, teksti • Teemu Kuusimurto, kuva

Reilujen kuvaussopimusten solmiminen Yleisradion kanssa on alihankkijoille käytännössä mahdotonta. Näin sanoo moni *Journalistin* haastattelema kokenut freelancekuvaaja. Kuvaajat kertovat muun muassa korvaustason jämähtämisestä, minimilaskutuksen pienentämisestä ja iltalisten puutteesta. Yle on tilannut kaikilta heiltä kuvauskeikkoja vuosien ajan. Ongelman ytimessä on kuvaajien mukaan Ylen tarjoama sopimus, joka estää aidon neuvottelemisen sopimusehdoista. Sopimuksessa määritellään ehdot, joilla Yle ostaa palveluja säännöllisesti käyttämiltään alihankkijoilta.

”Sen sijaan, että Yle aidosti neuvottelisi sopimusehdoista esimerkiksi minun kanssani, yhtiö tarjoaa kaikille alihankkijoille samankaltaista sopimusta”, eräs kuvaaja sanoo.

”Jos haluan Ylen työllistävän minua, hyväksyn sopimuksen. Se on ota tai jätä.”

Sopimus määrittää muun muassa tv-kuvaamisen tuntitaksan, vähimmäislaskutuksen ja mahdolliset ylityökorvaukset.

Yle perustelee kaikille yhteistä sopimusta muun muassa sopimuskumppanien tasavertaisella kohtelulla: kaikille alihankkijayrityksille tarjotaan periaatteessa samoja ehtoja.

”Se on valtionyhtiöltä ihan arvostettava tulokulma”, *Journalistin* haastattelema kuvaaja sanoo.

”Mutta kääntöpuoli on se, että yrittäjällä ei muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta ole paljoakaan neuvotteluvaraa.”

JOURNALISTI HAASTATELTI tätä juttua varten ja sen taustaksi yhteensä kuutta kuvaajaa. He halusivat

kaikki puhua nimettöminä. Peruste oli kaikkien kohdalla sama: he pelkäävät, että julkinen kritiikki tyrehtyttää Ylen tilaukset.

Yle on käynyt vuodenvaihteessa alihankkijoiden kanssa neuvotteluja sopimusten uusimisesta, sillä monien firmojen sopimuskausi Ylen kanssa on umpeutunut tai umpeutumassa.

”Sopimuksessa on pienennetty kuvauskeikkojen minimikorvausta”, eräs kuvaaja kertoo.

”Ennen lyhyistäkin keikoista on saanut laskuttaa kuuden tunnin työajan mukaan. Nyt Yle tarjosi minimikorvausta neljän tunnin mukaan. Heikennystä ei edes yritetä perustella.”

Saman kuvaajan tuntikorvausta korotettiin sopimuksessa 38 eurosta 40 euroon. Se ei kompensoi pienentynyttä minimilaskutusta, sillä lyhytkin kuvauskeikka pitää sisällään laitteiden kasaamista, paikan päälle hankkiutumista ja muuta valmistelutyötä.

”Vaihtaisitko itse vapaapäiväsi siihen, että kekassa menee kaikkineen kokonainen työpäivä, ja saat siitä 160 euroa, josta maksat vielä kulut ja eläkemaksut?”

Kuvaaja pitää erikoisena myös sitä, että osa kuvaajista on saanut neuvoteltua minimikorvauksen edelleen kuuden tunnin mukaiseksi.

”Vaikka sopimuksen siis pitäisi olla kaikille sama. Nyt olen laittanut viestiä tutuille kollegoille, että tarjottuun neljään tuntiin ei kannata eikä tarvitse suostua.”

Neuvotteluvara Ylen suuntaan on siis lähtökohdaisesti pieni. Kuvaajille on epäselvää, millaisista asioista ja millaisissa tilanteissa Yle suostuu neuvottelemaan.

”Neuvottelut ovat joka tapauksessa aivan vitsi”, eräs kuvaaja sanoo.

”Kokeneiden tekijöiden tuntitaksa on pysynyt jo vuosia ennallaan. Samaan aikaan Ylen työsuhteiset kuvaajat kyllä saavat indeksikorotuksensa niin kuin kuuluukin.”

YLEN TUNTIHINTA ON parempi kuin kaupallisilla toimijoilla, niin ikään alihankintaa tekevillä tuotantoyhtiöillä Suoralla ja Nepillä.

Onkin huomattava, että kaikki *Journalistin* tavoittamat kuvaajat eivät olleet tyytymättömiä Yleen. Yhtiötä myös arvostettiin kaupallisia tuotantoyhtiöitä parempien sopimusehtojen vuoksi.

Sopimusehtojen heikennys ja palkkiotason jämähtäminen tuntuvat silti monista kuvaajista väärältä. Samoin se, että Yle maksaa kyllä alihankkijoilleen puolitoistakertaisen pyhäkorvauksen, mutta ei mitään ektraa esimerkiksi ilta-, yö- tai lauantaityöstä.

”Ymmärrän tietyn häikäilemättömyyden kaupallisilta toimijoilta. He haluavat, että viivan alle jää mahdollisimman iso luku. Ylen kohdalla sellaista on vaikeampi ymmärtää”, yksi haastatelluista kuvaajista sanoo.

Toinen kertoo, ettei ota vastaan toimeksiantoja, joissa tunteja on liian vähän.

”Ainoa tapa päästä kunnon päiväansioille on, että saa tehdä kahdentoista tunnin päiviä”, hän sanoo.

”Toki niissäkin on se ongelma, että kaikista tunneista maksetaan vain neljäkymmentä euroa. Tuntikorvaus ei nouse, vaikka tekisit 16 tuntia. Tälle alalle tarvittaisiin kuoppakorotus. Jos vie vaikka ruohonleikkurin korjaamolle, ei mitään työtä saa teetetyksi alle viidenkymmen tunti hinnalla.”

Ylen tuotantopalveluiden päällikkö Ville Venell toivoo avointa keskusteluilmapiiriä alihankkijoiden kanssa.

Hän huomauttaa, että yrittäjäriskin kantamista ei huomioida korvaustasossa mitenkään. Silti kuvaajat ovat periaatteessa aina valmiina, kun heitä tarvitaan.

”Meitä on niin paljon, että kyllä Yle yleensä joka keikalle jonkun saa lähtemään. Freekuvaa- jien ammattikunta on olemassa, jotta ei tarvitsisi palkata kokopäiväisiä ihmisiä.”

Yksi *Journalistin* haastattelemissa kuvaajista toteaa, että alihankkijoiden kohtelu on sekä Ylellä että kaupallisissa yrityksissä selvästi epäilevää.

”Kun tarjontaa alihankkijoista on paljon, firmat voivat toimia näin.”

Hän on sopimusehtoihinsa toistaiseksi suhteellisen tyytyväinen.

”Mutta jos esimerkiksi minimipalkkiota tulevaisuudessa halutaan pienentää, en ainakaan ilman muuta sellaista hyväksy. Uskon, että moni kyllä allekirjoittaa aiempaa heikommankin sopimuksen. Sehän ei sinänsä velvoita ottamaan toimeksiantoja vastaan. Siinä kohden voi aina käyttää omaa harkintaa.”

YLEN TUOTANTOPALVELUIDEN päällikkö **Ville Venell** sanoo, että alihankkijoiden saamista korvauksissa on kyse yritysten välisistä sopimuksista.

”Meillä on monenlaisia alihankkijoita. Osa on pieniä yrityksiä, osa keskikokoisia. En kommentoi sopimuksia, sopimuskohtia tai neuvottelutilannetta”, Venell sanoo.

”Jos puhutaan henkilöiden tyytymättömyydestä, ne ovat alihankkijayritysten asioita. Lähden siitä, että oleelliset asiat tulevat esiin meidän neuvotteluissamme yritysten kanssa.”

Tunnistaako Venell kuvaajien tyytymättömyyden? Onko kysymys heidän kannaltaan ota tai jätä -tilanteesta?

”Kyllä alihankkijat ovat meille tärkeitä, ja siksi hintatason pitää olla sellainen, että ihmiset haluavat tehdä näitä töitä. Oman arviomme mukaan hintamme ovat reiluja”, Venell sanoo.

”On varmasti niin, että he ovat neuvottelussa eri asemassa kuin Yle. Mutta meillä on erilaisia ja eripituisia tuotantosopimuksia. Myös esimerkiksi minimilaskutukseen on erilaisia sopimusmalleja.

Tuntihinta voi vaihdella, mutta lähtökohtaisesti samankaltaisesta työstä tarjoamme suunnilleen samankaltaista korvausta.”

Venellin mukaan sopimuksen sisältöön vaikuttaa myös se, kuinka kipeästi Yle haluaa saada juuri kyseisen tekijän.

”Erilaisiin tuotantoihin tarvitaan erilaista kädenjälkeä, eri määrä välineistöä ja valmistautumista”, Venell sanoo.

Hän huomauttaa, että Ylen käytettävissä on rajallinen määrä rahaa.

”Meillä on myös velvollisuus olla tehokkaita. Julkisuudessa edellytetään Yleltä tarkkuutta rahankäytössä.”

Mitä pitäisi ajatella siitä, että kuvaajat eivät uskalla puhua tässä jutussa omalla nimellään? Onko totta, että julkinen kritiikki tyrehtyttäisi tilaukset?

”En näe syytä tuollaiseen huoleen. Olisi hienoa, jos asiat puhuttaisiin suoraan neuvottelutilanteissa.” ●

Kritiker arbetar för en spottstyver – hoppas än en gång på fondpenga

Emma Strömberg, text ● Jussi Vierimaa, foto

Daniel Wickström skriver litteraturkritik vid sidan av studierna i litteraturvetenskap vid Åbo Akademi. Han skriver kritik för *Vasabladet*, *Hufvudstadsbladet* och finlandssvenska tidskrifter.

"Jag älskar litteratur och att läsa och det här är ett sätt att kombinera mina intressen. Det är också givande att få ge uttryck för sina reflektioner och förhoppningsvis också väcka tankar hos läsaren", säger Wickström.

Men man blir inte rik på att skriva kritik. Arvodena varierar mellan 60 och 140 euro. Dagstidningarna betalar de högsta honorären, medan tidskrifterna brukar betala lite lägre. Wickström konstaterar att det brinnande intresset för litteraturen kan bidra till att det blir lite skevt.

"Man kanske ger avkall på att få en tillräcklig ersättning eftersom man tycker om att skriva kritik."

De låga arvodena för kritiker är inget nytt. Fondsatsningen Kritikbyrå grundades 2019 för att erbjuda en extra ersättning för frilanskritiker utöver det arvode som mediehusen betalar. Wickström har själv varit med i Kritikbyråns ersättningssystem och sedan i höstas jobbar han deltid som kritikombud, med ansvar för den praktiska verksamheten.

Kritikbyrå har tills vidare finansierats av Svenska Kulturfonden. Nu söker Kritikbyrå om finansiering för en ny treårsperiod, beskedet kommer i mars.

Kritikbyråns ersättningssystem har fungerat så att ju fler recensioner en kritiker

skriver desto mindre procent av arvudet får recensenten ersatt av Kritikbyrå. Det betyder att den som bara skrivit enstaka recensioner har kunnat få honoraret nästan dubblerat, medan personer som skrivit fler recensioner fått en mindre andel av honoraret ersatt.

"Kritikbyrå har velat sporra så många som möjligt att skriva kritik", säger Wickström.

!! Nu är kritikerjobbet en bisyssla och jag har ingen att försörja.

Daniel Wickström, litteraturkritiker

Konstkritikern **Pontus Kyander** riktade i en kolumn i *Ny Tid* (1/2023) kritik mot det här sättet att fördela Kritikbyråns medel. Wickström säger att frågan har diskuterats till och från under den senaste projektperioden.

"Genom den här fördelningen kan man bäst upprätthålla en bredd och mångfald i kritiken. Vi vill lyfta nya kritiker som kan växa sig starka."

Finns det en risk att det här systemet motverkar syftet att öka professionaliteten inom kritikerkåren?

"På den frågan har vi tänkt att de redan etablerade kritikerna har större chans att på egen hand få stipendier för att skriva kritik."

PATRIK BACK, KULTURCHEF på *Vasabladet* säger att kritiken har en given plats i *Vasabladets* kulturjournalistik.

"Men det är utmanande tider för mediehusen och budgeten för kulturen har inte vuxit", säger Back.

Utvecklingen under de senaste åren har varit färre recensioner av rikssvenska böcker och ett större fokus på författare med koppling till Österbotten. Den lokala scenkonsten prioriteras också.

"I Österbotten är revytraditionen stark och det finns ett stort intresse att läsa recensioner av revyerna", säger Back.

Han konstaterar att kritiken har svårt att stå sig i konkurrensen om läsarnas uppmärksamhet på webben.

"Nu har vi siffror på hur mycket olika artiklar läses, till skillnad från tidigare. Vi vet inte vilka artiklar människor läste då bara papperstidningen fanns."

Back konstaterar att de flesta som läser papperstidning också läser på webben och han tror därför att läsarsiffrorna för webben i stort sett går hand i hand med hur olika artiklar läses i pappret.

"En text kan vara viktig även om den inte har mycket läsare. Men någonstans kommer smärtgränsen emot, och det gäller naturligtvis inte bara recensioner."

Hufvudstadsbladets chefredaktör **Erja Yläjärvi** gjorde en linjedragning om att

För litteraturkritikern Daniel Wickström kan kritiken både upplysa läsaren om det enskilda verkets kvalitet och ha en bildande aspek som kan bidra till samhällsdiskussionen.

minska antalet recensioner när hon tillträdde posten hösten 2021. När *Journalisten* ringer upp konstaterar hon att det inte har skett någon nämnvärd minskning, men att linjedragningen kvarstår.

"Vi har inte räknat antalet recensioner under förra året. Men 2021 publicerade *Hbl* 900 recensioner. Det är ett exceptionellt stort antal om man jämför med andra mediehus."

Yläjärvis vision är att fokus ska ligga på kulturdebatt – vilket inte nödvändigtvis betyder fler regelrätta kolumner och opinionstexter, men så att kulturjournalistiken är i dialog med resten av samhället.

"Vi har stora frågor i samhället. De brukar främst behandlas ekonomiskt och poli-

tiskt, men också kulturbevakningen borde kunna ta sig an dessa."

Kulturjournalistiken måste inte intressera alla. Det måste ändå finnas en kritisk massa. Detta i en tid då målet är att sälja digitala prenumerationer, och med större krav på att varje artikel ska kännas unik och värd att betala för, konstaterar Yläjärvi.

"Det är lite bakvänt om diskussionen endast förs inom branschen mellan kritiker, som har sina egna intressen, och mediehusen, utan att inkludera publiken."

FÖR DANIEL WICKSTRÖM är de låga arvoden inte en tröskelfråga i hans nuvarande livssituation.

"Nu är kritikerjobbet en bisyssla och jag har ingen att försörja."

Men för att i högre utsträckning kunna försörja sig som frilanskritiker verkar fortsätta fondsatsningar vara kritikernas enda hopp.

Patrik Back på *Vasabladet* säger att högre arvoden skulle innebära att de kan köpa in färre recensioner.

Erja Yläjärvi säger rakt ut att kulturbudgeten inte kommer att höjas.

"Om man har 900 recensioner kan man inte betala så mycket per recension. Det nuvarande systemet har etablerats före min tid på *Hbl*, men det finns säkert skäl för den nya kulturchefen, som vi håller på att rekrytera, att se över frågan." ●

Journalistik i krigets skugga

Magnus Londen, text ● Konstantin Iljanok och Antti Kuronen, foton

Det är ett anonymt trapphus bland många andra i centrum av miljonstaden Kiev. Ett där hissen inte funkar och ljuset kommer och går. Men när man stiger in på kontoret känner man av den där energin i luften. Flera redaktörer, samtliga verkar vara under 30, som hälsar glatt. Apple-skärmar som lyser upp mörkret. En ivrig redaktionshund som rusar omkring.

Det här är onlinetidningen *Kyiv Independent* – en av de absolut främsta källorna för vem som helst som vill följa kriget i Ukraina på engelska. Och **Illia Ponomarenko** är tidningens världskända frontreporter. Han är trött, förbannat trött.

”Jag jobbar 18–19 timmar per dag. Det är min moraliska skyldighet. Visst slits jag ner av allt arbete, men vi är dedikerade och vi kommer att vara motiverade ända tills Ukraina har segrat.”

Ponomarenko är reportern som tar sig ut till fronten tack vare sina erkänt goda kontakter till den ukrainska militären.

”Det jag gör är att försöka förklara kriget för omvärlden. Jag tenderar att vara ganska brutal mot mina läsare. Det handlar om döda kroppar, stanken av lik, jag vill att läsarna ska förstå att krig inte är något heroiskt.”

I början av kriget var det relativt lätt att få tillgång till fronten och skriva dramatiska uppdateringar. Men av taktiska skäl är den ukrainska armén nu mera återhållsam och varken myndigheterna eller militären är nådig mot journalister som lyckas ta sig till fronten utan att gå den officiella vägen.

”Jag jobbar 18–19 timmar per dag. Det är min moraliska skyldighet.”

Illia Ponomarenko, *Kyiv Independent*s frontreporter

Illia rycker på axeln.

”Poängen är ändå att vi inte har censur i Ukraina. Alla kritiserar alla och det är bra. Självklart rapporterar vi om missbruk också inom vår egen militär. För att det är så vi vinner det här kriget.”

Ponomarenko är fortfarande förvånad över hur bra **Volodymyr Zelenskyy** har skött sig som president efter det ryska invasionsförsöket.

”Vi har alla blivit de bästa versionerna av oss själva: det må sen gälla presidenter, it-programmerare, järnvägsarbetare eller journalister.”

FOTO: KONSTANTIN ILIANOK

Tidigare avslöjade Slidstvo Info genom grävande journalistik korruptionen inom Ukraina. I dag jobbar chefredaktören Anna Babinec och hennes team främst med att dokumentera ryska krigsförbrytelser mot civilbefolkningen.

FOTO: ANTTI KURONEN

Det finns inget heroiskt i ett krig, säger *Kyiv Independent*s frontreporter Illia Ponomarenko.

I EN ANNAN TRAPPA, vid en annan innergård, också i centrala Kiev, är medelåldern ungefär densamma – under trettio. På hyllorna står rader av internationella journalistiska diplom. Här sysslas det med grävande journalistik. Välkomna till *Slidstvo Info*.

Hjärnan bakom det hela är **Anna Babinec**. Projektet har under årens lopp genomgått flera förändringar och expansioner, men principerna har alltid varit de samma:

”Vår mission är att visa vad som händer. Det må sen handla om korruption inom den ukrainska ledningen, om oklarheter i de offentliga finanserna, eller om trakasserier gentemot journalister.”

Babinec berättar med inlevelse och glimten i ögat om alla turer de haft med både den tidigare och nuvarande ukrainska ledningen. I dag är det ändå kriget som upptar nästan all tid för de tolv anställda.

”Vår främsta uppgift just nu är att samla bevis på ryska krigsförbrytelser och berätta om dem. Man måste genast vara på plats när något skett och intervjua de drabbade. Både polisen och myndigheterna använder ofta vårt bevismaterial.”

Över en tredjedel av tittarna på *Slidstvo*s youtube-kanal befinner sig i Ryssland. Kommentarer blir därför ofta hatiska, oberoende om det är botten som står bakom eller inte. Men kanalen ger också möjlighet för ryska medborgare att skicka in viktigt bevismaterial.

”Vi har fått oerhört värdefullt stoff från ryska enheter i Donetsk och Luhansk”, säger Babinec.

Precis som på *Kyiv Independent* är det viktigt för Babinec att allt ska vara tillgängligt för alla – gratis. *Slidstvo* har fått en del internationellt understöd men viktigast är ändå gräsrotsfinansieringen.

Genom kurser hos Bellingcat har hela redaktionen lärt sig tillämpa Open source intelligence (OSINT), samtidigt som man inför den ryska invasionen den 24 februari hade forskansat sig med förband och mediciner, skottsäkra västar, hjälm, generatorer, vattenrenare...

”Ibland skämtar vi om att vi var de bäst förberedda i hela Kiev”, småler Babinec bistert. ●

Läs en längre version av artikeln på [Journalisti.fi](https://journalisti.fi).

Bit ihop, rapportera öppet om Turkiet

Måndagen den 16 januari sitter riksdagens talman **Matti Vanhanen** (C) och utrikesutskottets ordförande **Jussi Halla-aho** (Sannf) i Yles *A-studio* och ser sammanbitna ut.

Dagen innan har en uppochnedvänd docka föreställande Turkiets president **Erdoğan** hissats upp i en lyktstolpe utanför stadshuset i Stockholm.

Turkiet använder händelsen som en ursäkt för att ytterligare förhålla Finlands och Sveriges Nato-ansökan.

Halla-aho får frågan om man borde ingripa i dylika demonstrationer, givet den känsliga situationen. Sannfinländaren konstaterar att det är lagligt att uttrycka sin åsikt och därför svårt att ingripa.

"Det är priset som vi betalar för ett fritt samhälle", säger Halla-aho.

Matti Vanhanen uttrycker sin frustration över dockan, även om också han slänger in en brasklapp om yttrandefrihet. Likaså gör partikollegan, försvarsminister **Mikko Savola**. Onödigt och provocativt, säger han i en Yle-intervju (17.1.2023). Och på Twitter skriver **Aki Lindén** (SDP) om demonstrationen: Dumt och motbjudande (21.1.2023).

"Priset som vi betalar." Jag har funderat på den formuleringen, och på nämnda herrars kommentarer.

Här följer sig en irritation över att det inte är rättning i ledet.

Här finns en förhoppning om att ett strategiskt tänkande tar frihetens plats.

DET ÄR INTE BARA POLITIKER som tänker så. Kom ihåg att *Helsingin Sanomat* på ledarplats (28.11.2022) uppmanade politiker att bita ihop, istället för att kritisera Turkiet och Ungern.

Det här är rena giftet för det demokratiska samhället i allmänhet, och för journalistiken i synnerhet.

Om nyhetsredaktioner låter sig drabbas av ett strategiskt konsekvenstänkande – "gynnar detta Finlands Nato-ansökan?" – hamnar vi i en paradoxal situation. Nato-ansökan är ett led i att trygga vårt öppna samhälle. Är vi beredda att offra den öppenheten för att förbli trygga?

Jag tror inte att finländska journalister rättar in sig i ledet. Men jag tror att det finns en önskan om att de borde.

Det här är rena giftet för det demokratiska samhället i allmänhet, och för journalistiken i synnerhet.

De ilska reaktioner på tecknaren **Ville Rantas** Erdoğan-karikatur, och på *Iltalehti*s beslut att publicera den, var visserligen i minoritet men visar att yttrandefriheten är förhandlingsbar för en del finländare.

Finland har länge varit en toppnation på pressfrihetsindexet. Den rankingen säger främst något om journalistikens förutsättningar, som varit relativt goda i Finland. Journalistiken har inte testats, som den testas i länder lägre ner på indexet.

Nu, när det råder stor enighet om att Finlands plats är i Nato, gäller det för journalister att bita ihop.

Inte i syfte att tåga om Turkiet, utan för att fokusera på jobbet och göra det motsatta.

Dan Lolax ● Skribenten är featurejournalist på HBL.

FÖRE DEADLINE

Omställningsförhandlingarna på KSF Media och ÅU Media

I december pågick omställningsförhandlingar på KSF Media. Förhandlingarna gällde printteamet.

"Slutresultatet är att vi minskar antalet fastanställningar med två. Vi undvek direkta uppsägningar, minskningarna gjordes genom överenskommer. Det skedde också två förändringar av arbetsbilder", säger *Hufvudstadsbladets* chefredaktör **Erja Yläjärvi**.

En av orsakerna till förhandlingarna går att hitta i layoutprocessen. Layouten görs genom halvautomatisering och alla KSF Medias titlar layoutas nu förtiden i Helsingfors. Som en följd av detta och av omställningsförhandlingarna minskar KSF Media också kraftigt i antalet inhoppartimmar för layouten.

"Det tekniska arbetet kring layout har minskat. Alla som gör layout i dag är layoutjournalister", säger Yläjärvi.

På ÅU Media, som ger ut *Åbo Underrättelser* och *Pargas Kungörelser*, inleddes omställningsförhandlingar i januari i år. Vid tiden för *Journalistens* pressläggning var de ännu inte avslutade.

"Många har reagerat starkt och tycker att det är väldigt tråkigt att det eventuellt skärs ner på personalen", säger journalisternas förtroendeperson **Annina Suominen**.

Enligt en artikel i *ÅU* (4.1.2023) kan förhandlingarna leda till att högst två anställningsförhållanden avslutas. *Journalisten* har försökt nå ÅU Medias

vd och *Åbo Underrättelser*s chefredaktör **Tom Simola** utan resultat. ÅU Medias styrelseordförande och Stiftelsen för Åbo Akademis skattmästare **Lasse Svens** kommenterar inte heller förhandlingarna utan hänvisar alla frågor gällande dem till Simola.

I december skrev *Journalisten* att det bland personalen finns en utbredd förtroendebrist för chefredaktören. Vad har bolaget gjort för att åtgärda frågan?

"Jag har ingenting att tillägga till den frågan heller", säger Svens.

Lina Laurent

FOKUS

Päätoimittaja Lotta Kallion 126-vuotias lehti tehdään puutaloidyllissä

Aune Waronen, teksti • Linus Lindholm, kuva

Lehtitalo *I-Median* myllerrys toi **Lotta Kalliolle**, 45, *Suupohjan Sanomien* päätoimittajan pestin kolme vuotta sitten. "Olin ollut rivitoimittajana lehdessä 13 vuotta ja teen yhä samaa työtä. Toisaalta kaikki muuttui, kun tuli vastuu sisällöistä ja päätöksistä. Onneksi saan toimituksessa kollegalta tukea", Kallio miettii.

Kallio syttyy uutiskeikoista ja henkilöhaastatteluista.

Pohjanmaan rannikolta Etelä-Pohjanmaalle ulottuva neljän kunnan levikkialue pitää 126-vuotiaan paikallislehden kaksi journalistia kiireisinä.

Joskus kunnissa kipinöi. Kaskisten ja Närpiön välisten kuntaliitosneuvottelujen aikana Kaskisten valtuuston edessä päivystivät vartijat järjestyshäiriöiden varalta.

Paikallistoimittajien on pakko panna virkamiehet ja paikallispoliitikot lujille. Se ei aina tuo ystävää.

"Puhevälit pitää toki säilyttää."

Juuret Tampereella, kultainen noutaja ja pieni mummonmökki lähikylässä irrottavat tehokkaasti työstä.

"Tavalliset ihmiset ovat silti usein mukavia. Käyn levikkikuntien kahviloissa vapaapäivinäkin", Kallio sanoo. ●

Suupohjan Sanomien toimitus sijaitsee Kristiinankaupungissa keskellä idyllistä puutalokeskustaa. Päätoimittaja Lotta Kallio myös valokuvaa juttujen kuvat. Kuvattavana on paikallishistorian tuntija Jarkko Ikkela-Koski.

Ville Eloranta ● Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta vastaava toimittaja.

Terveydenhuolto ja kielenhuolto eivät kohtaa

Liki iäisyyden pyöritelty sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus pääsi vuodenvaihteessa viimein maaliin. Samalla Suomi jakautui hyvinvointialueisiin, vaikka julkinen terveydenhuolto ei ole aikoihin voinut yhtä huonosti.

Irvokkuuden ohella sote-nimistö tarjoaa medialle uusia kompastuskiviä. Viime vuosina valitettavan suuri osa julkishallinnosta on päättänyt keskittyä nimissään enemmän brändäykseen kuin selkeyteen, eivätkä hyvinvointialueet ole poikkeus.

Moni alue on saanut virallisen nimensä rinnalle epävirallisen oheisnimen. Nämä eräänlaiset mainosnimet pakenevat yhden- ja johdonmukaisuutta: esimerkiksi Etelä-Savon, Pohjois-Pohjanmaan ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialueista on käytössä nimet *Eloisa*, *Pohde* ja *Siun sote*.

Oman lisänsä soppaan tuo sekin, että nykyisin hyvinvointikeskus voi sanana viitata yhtä hyvin terveyskeskukseen kuin kuntosaliin.

Helsinki ei kuulu hyvinvointialueisiin, mutta nimiongelmilta ei vältty sekään. Vaikka Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri katosi vuodenvaihteessa, piirin lyhenne elää yhä osana uuden Hus-yhtymän nimeä. Helsingin yliopistollisen keskussairaalan tuttu *Hyks*-lyhenne taas on haudattu: nyt puhutaan ”HUS Helsingin yliopistollisesta sairaalasta”, joka jättää toivomisen varaa sekä logiikassa että kieliopissa.

Ei olekaan suuri ihme, että uusi sote-nimistö aiheutti ainakin *Helsingin Sanomissa* oikaisutarpeen jo vuoden ensimmäisinä päivinä.

Toisinaan tuntuu siltä, että julkishallinnossa ja journalismissa on yhtä niukasti nimistöosaamista. Hallinnon päähänpistot leviävät herkästi myös mediaan. Yleisen ymmärrettävyyden säilymiseksi lieenee silti pakko sietää jonkin verran eloisia ja siunsoteja, kunhan mukana kulkevat niiden viralliset nimet. ”HUS Helsingin yliopistollinen sairaala” sen sijaan pärjää aivan hyvin ilman *HUS*-alkua.

TUTKITTUA

Nettihäirintä vaikuttaa myös uhrin kollegoihin

Media-alan ammattilaisten kohtaama nettihäirintä aiheuttaa kärsimystä paitsi uhrille myös häirintää todistaville kollegoille.

Tämä käy ilmi tutkimuksesta, joka julkaistiin tammikuussa *Journalism & Mass Communication Quarterly* -lehdessä. Julkaisussa joukko Tampereen yliopiston tutkijoita analysoi journalistista työtä tekevien suomalaisten kokemuksia nettihäirinnästä.

Tutkimusaineisto kerättiin strukturoidulla kyselyllä, johon vastasi 695 suomalaista media-alan ammattilaista. Vastauksissa ammatit jakaantuivat osapuilleen samoin kuin Journalistiliiton jäsenkunnassa. Freelancerit olivat tosin aliedustettuja.

Miehet ja naiset kertoivat kohtaavansa nettihäirintää suunnilleen yhtä paljon. Tuloksista kuitenkin paljastui, että nuoriin naisiin kohdistuu erityistä identiteettiin liittyvää häiriköintiä. Naisien ammattitaitoa vähätellään, ja seksuaalinen

häirintä on netissä yleistä.

Tutkimuksessa kysyttiin myös ihmisten valmiutta ryhtyä toimiin häiriköitä vastaan. Suosituin reagoititapa nettihäirintään oli asian ohittaminen. Sama on huomattu aiemmissakin tutkimuksissa. Harva raportoi häirinnästä työnantajalle tai viranomaisille.

Tutkimus tuotti uutta tietoa koskien nettihäirinnän vaikutusta uhrin kollegoihin. Kyselyn perusteella kollegaan kohdistuva häiriköinti aiheuttaa sitä enemmän ahdistusta, mitä tutummasta ihmisestä on kyse.

Kun häirintätapaus on kyllin vakava, se koskettaa sivullisia laajemminkin. Ihmiset ovat valmiita puuttumaan esimerkiksi näkemäänsä tappouhkaukseen, vaikka kohde olisi itselle tuntematon.

Nettihakirintä ei vaikuta vain uhriin vaan laajempaan joukkoon. Sivulliset voivat altistua

myös häirinnän kielteisille seurauksille, kuten mielenterveysongelmille, itsesensuurille ja halulle vaihtaa alaa.

Tutkijat esittävät, että nettihäirintä heikentää toimittajien hyvinvointia ja vaarantaa tiedonvälityksen. Ongelman torjuntaan tulisi ohjata lisää resursseja kaikilla tasoilla.

Juha Matias Lehtonen

KUVA: AAVA ERONEN

Hanna Hantula, 32, aloitti vuoden alussa feministisen aikakauslehti *Tulvan* päätoimittajana. Hän on työskennellyt *Tulvassa* jo keväästä 2022 päätoimittajan sijaisena. Hantula on ollut samalla myös Naisasialiitto Unionin viestintäasiantuntija, mutta keskittyy jatkossa lehdentekoon. Hän on aiemmin työskennellyt toimittajana Ylen uutis- ja ajankohtaisohjelmissa sekä juontajana YleX:llä ja Yle Kioskissa.

Hanna Hantula vaalii feministien intiimiä lukijasuhdetta

Millaisia tavoitteita sinulla on *Tulvan* tulevaisuudelle?

Tulva on ollut nyt tyypillinen pieni kulttuurilehti, jossa julkaistaan sitä mitä tarjotaan. Jokainen numero on ollut omanlaisensa kokonaisuus. Haaveilen hieman tasalaatuisemmasta lehdestä. Haluaisin takaisin kohti yhteiskunnallisuutta, jota *Tulvassa* on alusta asti ollut. Maailmassa on vieläkin aika paljon tilaa feministiselle yhteiskuntakritiikille.

Karsitko siis *Tulvasta* kulttuurijuttuja?

Ajattelen, että menemme hieman pois päin kulttuurilehtimäisyydestä. Viime aikoina olemme satsanneet printtilehteen, mutta jatkossa verkkoon tulee säännöllisemmin sisältöä, mikä taas tarkoittaa, että kulttuuri-juttujen määrä ei suuresti vähene.

Olet ollut jo muutaman kuukauden *Tulvan* päätoimittajan sijainen ja samalla Naisasialiitto Unionin viestintäasiantuntija. Miten yhdistelmä on toiminut?

Välillä on tullut sellainen olo, että haluaisi panna lisää paukkuja lehden tekemiseen! **Millaisia yllätyksiä aikasi *Tulvassa* on tarjonnut?**

Erityisesti vahvasta yhteisöllisyydestä olen ollut yllättynyt. Avustajajoukko on tosi sitoutunutta. Sekin on yllättänyt, miten vahvoja tunteita herätämme lukijoissa. Monella on hyvin selvä kuva siitä, millaista lehteä he haluavat.

***Tulvan* painos on noin 3000. Onko koosta hyötyä? Millaista?**

Pienten kulttuurilehtien tekijät varmasti

tietävät, millaista lehden tekeminen minirekursseilla on, mutta hyvänä puolena tulee intiimi lukijasuhde. Tiivis, lämmin, ihana, feministinen yhteisö kuuluu *Tulvan* valtteihin.

Mitkä ovat *Tulvan* vahvuudet? Entä heikkoudet?

Ideologisuus on selvä vahvuus. *Tulvaa* lukiessa ei tarvitse miettiä, mistä lähtökohdista tätä tehdään. Tämä on feministinen lehti ja edustaa feminististä maailmankuvaa. Samaan aikaan olemme sitoutuneet *Journalistin ohjeisiin*. Vaikka lehteä tehdään aatteellisista lähtökohdista, emme tingi totuudesta. Miinuspuolelta sanoisin, että joskus niukat resurssit näkyvät tekemisessä.

Kuka on ammatillinen esikuvasi?

Ei minulla kyllä ole sellaista.

Entä onko *Tulvalla* esikuvia?

Haaveeni olisi tehdä jotakin sen kaltaista kuin yhdysvaltalainen *Current Affairs*, joka on upeasti kirjoitettu ja kuvitettu. Fanitin huhtikuussa 2022 lopettanutta *Bitch Mediaa*. Se on tosi hyvä esikuva *Tulvalle*.

Olet sanonut, että isojen mediatalojen feminismi jää joskus vähän pinnalliseksi. Millä lailla?

Koska feminismi on pinnalla, siitä kirjoitetaan paljon. Usein keskustelu jää sille tasolle, että oliko jossain tv-sarjassa hyviä representaatioita naisista ja vähemmistöistä, tai pitäisikö incel-miesten saada seksiä, etteivät radikalisoitu. Samaan aikaan Suomessa on ihan oikeita tasa-arvo-ongelmia, kuten lähisuhdeväkivallan yleisyys.

Manu Haapalainen

Ja paljonko laitatte rahaa hanhiin?

Vuosituhanne vaihteessa sekä Metsä Serlan Jyväskylän tehdas että keskisuomalainen, hanhitarhan omistava viljelijä olivat tekemässä isoja investointeja. Olin tekemässä toisesta juttua *Tekniikka & Talouteen* ja toisesta *Maatilan Pellervoon*.

Molemmissa puhuttiin rahasta, mutta muuten juttuaiheet olivat kuin kuu ja aurinko. Freelance-urani alkuvaiheessa olin avoin kaikenlaisille, minulle tuntemattomillekin juttuaiheille. Aina se ei ollut ihan viisasta.

Kun olin saanut jutut valmiiksi, lähetin ne haastateltaville luettaviksi. Hanhitarhan omistajalta tarvitsin vielä tiedon, mitä tarhan uudistaminen maksaa.

Kiire poltteli jo, kun puhelin soi. En kummemmin vilkaissut numeroa, enkä kuunnellut esittäytykö soittajakaan, vaan menin suoraan asiaan:

"Paljonko teillä on tarkoitus investoida hanhitarhoihin?"

Soittaja kuulosti hämmentyneeltä:

"Anteeksi, kuinka?"

"Niin, että paljonko teillä on tarkoitus laittaa rahaa hanhitarhoihin?" toistin kysymyksen.

Hiljaisuus puhelimesta tuntui ikuisuudelta. Aloin jo jankata kysymystäni uudelleen, mutta soittaja keskeytti minut.

"No eipä todellakaan ole käynyt mielessä kasvattaa hanhia."

Tajusin tenttaavani tehtaan edustajalta hanhitarhan asioita. Nolona selitin odottavani puhelua lähes samannimiseltä henkilöltä.

Nimiasiat ovat herkkiä. Onneksi luurin toisesta päästä kuului kuitenkin hermakka nauru.

Irene Pakkanen

Kirjoittaja on savolainen freelancer.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSOITTEESEEN JOURNALISTI@JOURNALISTI.LIITTO.FI

Työnantaja ei suostunut neuvottelemaan palkkoista, vaan halusi keskustella samoista asioista, joista neuvoteltiin jo viime vuonna. "On vähän hassua, että käymme saman keskustelun, vaikka tilanne ei ole vuodessa muuttunut alalla miksiäkään", sanoo Journalistiliiton työehtoasiantuntija Marika Väisänen.

PALKANKOROTUKSET YHÄ JUMISSA, MUTTA NEUVOTTELUT SAATTAVAT NYTKÄHTÄÄ ETEENPÄIN

Maria Pettersson, teksti • Meeri Utti, kuva

Neuvottelut monen Journalistiliiton jäsenen palkankorotuksista ovat yhä jumissa. Työntekijöitä edustava Journalistiliitto ja työnantajaa edustava Palvelualojen työnantajat Palta eivät ole päässeet sopimukseen elokuva- ja tv-tuotantojen eivätkä Ylen neuvotteluissa.

Elokuva- ja tv-alan palkkoista piti sopia viime marraskuun loppuun mennessä. Palta kuitenkin kieltäytyi neuvottelemasta niistä, kertoo Journalistiliiton työehtoasiantuntija **Marika Väisänen**.

Sen sijaan Palta halusi keskustella esimerkiksi työehtojen heikentämisestä. Sen tavoitteena on huonontaa muun muassa jaksotyöhön sekä yötyön ja matka-ajan korvauksiin liittyviä työehtoja.

"Viime vuonna päätimme yhdessä, että tänä vuonna neuvotellaan vain palkkoista. Nyt työnantajalle ei käykään pelkkä palkkoista sopiminen", Väisänen kertoo.

Journalistiliitto on kuitenkin suostunut neuvot-

telemaan tv- ja elokuvatuotantojen työehdoista. Tavoite on esimerkiksi muuttaa alan käytäntöjä siten, että työvuorojen muutoksista pitäisi ilmoittaa viimeistään neljä päivää etukäteen.

PALTA JA JOURNALISTILIITTO neuvottelevat myös Ylen työehtosopimuksen. Palkankorotuksista piti sopia viime vuoden joulukuussa, mutta Palta ei Ylelläkään suostunut neuvottelemaan palkkoista. Journalistiliitolla ei puolestaan ole tarvetta neuvotella muista asioista, joten se perui neuvottelut toistaiseksi.

"Emme lähteneet istumaan neuvotteluihin turhan takia", sanoo Journalistiliiton juristi **Sanna Nikula**.

Neuvottelupöytään palataan, kun Paltan neuvottelijat ovat saaneet luvan sopia palkkoista.

MTV:n palkkoista piti sopia tammikuun puoliväliin mennessä. Neuvottelut on juuri aloitettu, ja Paltan lähtökohdat ovat samankaltaiset kuin

Ylellä ja tv- ja elokuva-alalla. Kaikkien kolmen työehtosopimukset on irtisanottu.

"OLIMME SAMASSA JUMISSA kuin koko suomalainen työmarkkina", sanoo Journalistiliiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen**.

Kaikki odottivat, että vientialat saivat neuvottelua palkankorotuksista.

"Myös Palta viivästytti palkkaneuvotteluja saadakseen selville vientialojen palkankorotusten tason."

Teknologiaeteollisuus ja kemianteollisuus saivat sovittua palkankorotuksista viime viikolla.

"Toivomme, että tämän asiasta myös Journalistiliiton ja Paltan neuvottelut nytkähtävät eteenpäin", Savolainen sanoo.

Lehdistön ja kustannustoimittajien palkankorotuksista pitäisi neuvotella helmikuun loppuun mennessä. Neuvotteluissa työnantajaa edustaa Medialiitto. ●

PALKKA-AVOIMUUDESTA PITÄÄ SÄÄTÄÄ LAILLA

Palkka-avoimuudesta puhutaan nykyisin aiempaa enemmän, kun perinne on ollut pitkään se, ettei palkasta puhuta. Palkka-avoimuudella tarkoitetaan esimerkiksi työntekijän mahdollisuutta tietää, miten palkat määräytyvät omalla työpaikalla tai paljonko samanlaisissa tehtävissä työskentelevälle kollegalle maksetaan. Se ei itsessään ole merkityksellinen asia; kyse on oikeudenmukaisen palkkauksen ja tasa-arvon edistämisestä.

Työmarkkinajuristin näkökulmasta palkka-avoimuuden oikeustila on edelleen ongelmallinen. Käytännössä työnantajaa velvoittavan sääntelyn puutteen vuoksi palkka-avoimuus on pitkälti vapaaehtoisuuden varassa. Tasa-arvolain mukaan työnantajan on tehtävä naisten ja miesten palkoista kartoitus ja annettava tietoja työntekijälle, jos syntyy epäily palkkasyrjinnästä. Laki on vain niin lapsulla tavalla laadittu, ettei kumpikaan lainkohta käytännössä toteudu ainakaan tehokkaalla tavalla.

Useimmissa Journalistiliiton neuvottelemissa työehtosopimuksissa on sovittu luottamushenkilön tiedonsaantioikeudesta, joka voi toimia apuvälineenä tietyissä tilanteissa. Esimerkiksi työntekijän epäillessä palkkasyrjintää on luottamushenkilöllä lähtökohtaisesti oikeus saada verrokkityöntekijöiden palkkatiedot.

NYKYINEN HALLITUS VALMISTELI palkka-avoimuutta koskevaa lakimuutosta tasa-arvolakiin. Valmistelu keskeytettiin elokuussa 2022 ilman näkymää jatkosta. Muutos olisi tuonut lakiin selkeitä parannuksia ja mahdollistanut myös paremman tiedonsaantioikeuden.

Toisaalta vain sukupuolten väliseen tasa-arvoon keskittynyt lakimuutos olisi jättänyt oikeudelli-

sia aukkoja, koska epätasapuolinen ja syrjivä palkkaus voivat liittyä muihinkin perusteisiin kuin sukupuoleen. Palkka-avoimuutta koskevasta tiedonsaantioikeudesta olisikin luontevinta säätää työsopimuslaissa.

Tulevaisuus näyttää silti paremmalta. Viime joulukuussa EU-parlamentti ja jäsenmaat pääsivät sopuun parlamentin jo aiemmin keväällä hyväksymän palkka-avoimuusdirektiivin sisällöstä. Sen myötä palkka-avoimuus on tuotava osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Direktiivi on jälleen yksi esimerkki siitä, että parannukset työläinsäädäntöömme ovat nykyisin usein lähtöisin EU:sta eikä Suomesta. Monelta jää sisäistämättä EU:n rooli sosiaalisten oikeuksien edistäjänä.

TYÖNTEKIJÖIDEN TASA-ARVO on eri tavoin ilmenevä eri lakeihin perustuva oikeus. Palkkaerot samassa tai samanarvoisessa työssä ovat sallittuja, jos palkkaeroille on objektiivisesti arvioiden työhön liittyvä hyväksyttävä peruste. Jos näin ei ole, työnantajalle voi syntyä korvausvastuu. Palkkaerot voivat tulla arvioitavaksi myös kiellettyä syrjintänä.

Nämä ovat myös todelliset syyt sille, minkä vuoksi työnantajien etujärjestöt vastustavat palkka-avoimuutta. Palkka-avoimuutta on vastustettu työntekijän tietosuojaan perusteella, vaikka samaan aikaan yksityishenkilöiden tuloverotiedot ovat Suomessa kenen tahansa nähtävillä.

Vastustamisessa unohtuvat hyvät luottamuksen ja oikeudenmukaisuuden hedelmät, joita palkka-avoimuus voi tuottaa työpaikalla. Kyse on myös siitä, halutaanko tasa-arvon takana aidosti seistä. Tässäkin asiassa teot ratkaisevat. ●

Tuomas Aalto ● Kirjoittaja on Journalistiliiton juristi.

Sanomalehtimies-Journalisten kirjoitti numerossa 2-3/1948 Gallup-tutkimuksista.

Journalistinen sensaatio: gallup

Gallup-tutkimukset lehtialan uutuuksena. Näin kuului **Artturi Raulan** kirjoittaman jutun otsikko *Sanomalehtimieheissä* maaliskuussa 1948.

Mielipidemittaus eli "Gallup-tutkimus" oli Raulan mukaan käytössä jo kahdeksassa Euroopan maassa ja viidessä Euroopan ulkopuolella. Raula oli vaikuttunut "sanomalehti-professori" **Georg Gallupin** mukaan nimetystä tutkimuksesta ja selosti perin pohjin kollegoille tutkimusmenetelmän hienouksia. Hän huomautti, että Suomessakin kunnallisvaalien tulosten tulkinta oli Gallupin avulla osunut kohdalleen.

"Mielipidetutkimus tarvitsee lehtimiesten myötävaikutusta päästäkseen kehittymään käyttökelpoiseksi journalistiikan muodoksi", Raula kirjoittaa, ja ehdottaa tutkittavaksi esimerkiksi eroja suomen- ja ruotsinkielisten välillä.

Yhdysvalloissa Gallup-tutkimukset olivat Raulan mukaan "vaikutaneet hyödyllisesti lainsäädäntöön" esimerkiksi osoittamalla, että "yleisö oli valmis alistumaan pakollisiin lääkärintarkastuksiin sukupuolitautilien ehkäisemiseksi".

Gallup-tutkimusten julkaisua kuitenkin rajoittaa eräs seikka, Raula harmittelee.

"Valitettavaa on, että paperipulaa ja monenlaiset järkyttävät uutiset tätä nykyä jättävät niukalti tilaa tutkimuksien selostuksille."

Maria Pettersson

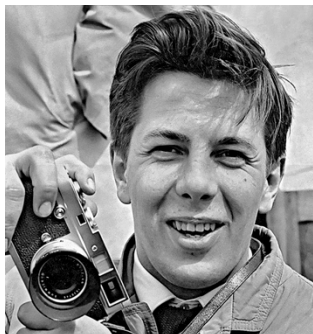
Lehtikuva ammattina oli elämäntapa

LEHTIKUVAAJA MARTTI BRANDT
17.9.1939 VIIPURI – 29.11.2022 HELSINKI

Lehtikuvaaja **Martti Brandt** menehtyi pitkäaikaiseen sairautteen marraskuun lopussa. Hän oli 83-vuotias.

Brandt aloitti *Uuden Suomen* kuvaajana 18-vuotiaana vuonna 1957. Ammatillista koulutusta hänellä ei ollut, mitä nyt oli kehittänyt kotitalon kellarissa kuvia ja lukeut *Näppäilijän* uutisia. *Uudesta Suomesta* Brandt siirtyi *Apuun* 1962 kollega **Seppo Saveksen** suosituksista. Lehti lähti tuolloin päätoimittaja **Pauli Myllymäen** johdolla uudistamaan kuvajournalismia. Tämä toi Brandtille mahdollisuuden kehittää hänelle ilmaisullisesti tärkeää tavallisen ihmisen näkökulmaa. Ura *Avussa* kesti vuoteen 1994 asti.

Presidentti **Urho Kekkonen** kiipesi palmuun, Vietnamin rauhan-sopimus solmittiin Pariisissa, Neilikavallankumous Portugalissa johti diktatuuriin kaatumiseen. Brandt oli paikalla. Työ *Avussa* mahdollisti myös reportaasien teke-

misen ympäri maailmaa. Brandt palkittiin useasti, muun muassa Patricia Seppälän säätiön kuvajournalismipalkinnolla elämäntyöstään vuonna 2011.

Perhe oli Martille tärkeä. Ystävät muistavat hänet lämpimänä persoonana. Hänellä oli taito olla läsnä, kuunnella.

Brandt määritteli lehtikuvaajan työtä tavaksi elää:

"On olemassa kolmio, jonka ensimmäinen kulma on tietokone. Toinen kulma on sydän, joka on ihmisen puolella. Kolmas kulma on silmä, joka on kameran suljin."

Rauni Magnusson ja Antero Takala

Kirjoittajat ovat Martti Brandtin puoliso ja perheystävä.

Pehmeä-ääninen kansansivistäjä

RADIOTOIMITTAJA JAANI VIHERRUOTO
29.11.1942 HELSINKI – 26.11.2022
HELSINKI

Toimittaja **Jaani Viherluoto** kuoli vain muutamaa päivää ennen kuin hän olisi täyttänyt 80 vuotta. Viherluoto tuli tutuksi 1960-luvulla tv:n *Laajakulma*-ohjelmasta. Elämäntyönsä hän teki radion aikuisopetuksen toimittajana.

Viherluoto oli Ylen tunnetuimpia radioääniä. Hän opasti suomalaisia katsomaan valikoivasti televisiota, perustamaan järjestöjä, johtamaan kokouksia ja toimimaan luottamustehtävissä. Hän kertoi, että aikuinenkin voi kärsiä lukihäiriöstä ja saada siihen apua. Hän kulki maailmalla ja tutustutti kuulijoita vieraisiin kulttuureihin.

Viherluoto toimi myös Radion puheosaston ohjelmapäällikkönä ja laajensi Radio Ylen 1:n ohjelmistoa rekrytoimalla nuoria tekijöitä Radiomafiasta.

Vapaa-ajalla Viherluodon kynästä syntyi runoja, näytelmiä ja pakinoita. Hänen työhuoneessaan oli esillä

teoksia omasta taidekokoelmasta. Työmatkoilla hän tiesi, mihin museoon on pakko pistäytyä. Viherluoto oli hilpeä veikko ja seurueen keskipiste, jonka sai kyynelehtimään, kun vain mainitsi *Toscan* loppukohtauksen.

Viherluodon aloittaessa uransa hänen ympärillään työskenteli vanhoja radiolegendoja. Heiltä hän ammensi radio-oppinsa ja pohjatoman varaston kaskuja. Hän oli laajasti sivistynyt tietoniekka, joka ei työssään olisi tarvinnut googlea.

Nyt armoitettu tarinaniskijä on poissa.

Riitta Jalonen

Kirjoittaja on Jaani Viherluodon entinen työtoveri Ylen Opetusohjelmista.

Vankkumaton feministi aurasi tietä nuoremmille

TOIMITTAJA MARI KIUUKAS
10.2.1950 JOUTSENO – 11.12.2022
LAPPEENRANTA

Ylen televisiotoimittajana työuransa tehnyt **Mari Kiukas** (oik. Anna Marjatta Kiukas) kuoli nopeasti levinneen syövän uuvuttamana Lappeenrannassa, Armilan sairaalassa. Hän oli 72-vuotias.

Kiukas työskenteli Tohlopissa ja Pasilassa yhteensä 34 vuotta. Viimeiset Yle-vuotensa hän tuotti *Kuningaskultuttaja*-ohjelmaa, mutta hänet muistetaan etenkin *Ajankoh- taisen kakkosen* pitkäaikaisena erikoistoimittajana ja juontajana. Poliittikkaan perehtynyt journalisti teki ohjelmaan 1990-luvulla myös terävää poliittista satiiria *A2:n Polityroon* komissaarin roolissa.

Kiukas oli hersyvän huumorintajuinen karjalainen, jonka seurassa nauru raikui. Hän oli kuitenkin myös kipakka, omapäinen ja suorapuheinen journalisti, jota työporukoissa kutsuttiin toisinaan lempinimellä "Kiukku". Hän ei

kumarrellut poliitikkoja eikä omia pomojaan. Tuottajana hänen henkinen palomuurinsa piti, jos alaisille tuli tiukkaa palautetta. Vankkumaton feministi aurasi tietä etenkin nuorille toimittajaisille.

Etelä-Karjalan murre ei koskaan kaikonnut Marin puheenparresta. Hänen kanssaan työskennelleet muistavatkin nopeasti singonneen huudahduksen: "Mie tiiän!" Ja yleensä Mari tiesikin.

Salla Paajanen

Kirjoittaja on Mari Kiukaan läheinen ystävä ja entinen A2-kollega.

TÄYDENNYSHAKU JOKESIN KURSSEILLE

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö avaa lisähaun venäjän kielikurssille Riiassa sekä TikTok journalistin työkaluna -kurssille.

Haku **alkaa 10. helmikuuta ja päättyy 24. helmikuuta kello 16.** Apurahahakemus tehdään säätiön sähköiseen järjestelmään ja se on allekirjoitettava pankkitunnuksilla ennen hakuajan päättymistä.

VENÄJÄN KIELIKURSSI

Venäjän kielikurssi järjestetään 7.–20.5.2023 Liden & Denz -kielikoulussa Riiassa.

Jokesin kielikurssille pääsy edellyttää aiempaa kielen harrastamista.

TIKTOK JOURNALISTIN TYÖKALUNA

TikTok-kurssi järjestetään 13.–14.3.2023 Scandic Grand Central -hotellissa Helsingissä.

Koulutuksesta vastaa Mark Egan Purple Bridge Mediasta. Opetuskieli on englanti.

Lue koko hakuilmoitus: www.jokes-saatio.fi

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr
Siltasaarenkatu 16, 7. krs 00530 Helsinki

Lauttakylä-lehti etsii osa-aikaista toimittajaa ja kesätoimittajaa!

Sytytkö paikallisjournalismista? Onko sinulla hyvä uutisvainu? Osaatko kirjoittaa napakasti ja mukaansatempaavasti?

Jos vastasit kolmesti kyllä, saatat pestimme kiinnostaa juuri sinua. Plussaksi lasketaan, jos tunnet toimituksen arjen ja yleistoimittajan työtavat sekä osaat taistaa.

Olet aikaansaava ja tunnet maaseutumaisen elämäntavan. Osaat ottaa tekniset työkalumme helposti haltuun ja pystyt antamaan niiden kehittämi- seen myös oman panoksesi. Osa- aikainen työsuhte voi alkaa mahdol- lisimman pian. Palkkaus määrittyy journalistisen alan työehtosopimuk- sen mukaisesti. Työsuhteessa noudatetaan 6 kk koeaikaa.

Lähetä hakemuksesi ja CV:si 10.2. mennessä osoitteeseen: heli.lehtela@lauttakyla.fi

PAIKALLISLEHTI
LAUTTAKYLÄ

LISÄTIETOJA:

päätoimittaja Heli Lehtelä 045 328 7051

KOULUTUKSET

Liitto arpoo Tutki! 2023 -lippuja

Tutki! 2023 kokoa tutkivasta journalismista kiinnostuneet Sanomataloon 21.–22. huhtikuuta. Oppejaan jakavat muun muassa tutkiva journalisti **Mar Cabra**, KRP:n entinen poliisi **Thomas Elfgrén**, Supon erikoistutkija **Veli-Pekka Kivimäki** ja sotahistorioitsija, erikoistoimittaja **Emil Kastehelmi**. Journalistiliitto arpoo loppuunmyytyyn konferenssiin 15 lippua. Ilmoittaudu arvontaan 15.2. mennessä.

Aika: Pe 21.4.–la 22.4.

Paikka: Sanomatalo, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/fi/ kalenteri, 15.2. mennessä

Järjestäjät: Tutkivan journalismin yhdistys ja Oikeustoimittajat

YHDISTYKSET

HUJ:n vuosikokous

Hämeen-Uudenmaan Journalistien vuosikokous la 11.3. klo 13 alkaen Tuusulassa, Krapihovi- ravintolassa. Buffet-ruokailu kokousvieraille klo 14 alkaen. Journalistiliitosta paikalla puheenjohtaja **Hanne Aho**. Ruokailun takia ilmoittautumiset to 3.3. mennessä: huj@saunalahti.fi.

Aika: La 11.3. klo 13

Paikka: Krapihovi, Rantatie 2, Tuusula

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: hujry.fi, to 3.3. mennessä huj@saunalahti.fi
Järjestäjä: HUU

YOT:n vuosikokous – RPA:s årsmöte

Ylen ohjelmatyöntekijät ry:n vuosikokous pidetään la 18.3. klo 12 alkaen Scandic Grand Centralissa Helsingissä. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset vuosikokousasiat ja mahdolliset aloitteet. Aloitteita päättyy pe 24.2. Rundradions programarbetare rf:s årsmöte äger rum lö 18.3 med start kl 12.00 i hotell Scandic Grand Central, Helsingfors. På mötet behandlas stadgeenliga årsmötesärenden samt eventuella motioner. Sista inlämningsdag för motioner är fre 24.2.

Aika/Tid: La/lö 18.3. klo/kl 12

Paikka/Plats: Scandic Grand Central, Grand Ballroom, Vilhonkatu/Vilhelmsgatan 13, Helsinki/Helsingfors

Lisätiedot/Info: yotry.fi

Järjestäjä/Arrangör: YOT – RPA

Savo-Kainuun Journalistien vuosikokous

Savo-Kainuun Journalistiyhdistys ry:n sääntömääräinen vuosikokous pidetään la 18.3. Kuopiossa hotellilla Puijonsarvessa. Tilaisuus alkaa klo 12 lounaalla ja kokous klo 13 alkaen. Ilmoittautumiset sähköpostilla heinoans@gmail.com tai p. 050 411 6362.

Aika: La 18.3. klo 12

Paikka: Hotelli Puijonsarvi, Kuopio

Lisätiedot: heinoans@gmail.co, p. 050 411 6362

Järjestäjä: Savo-Kainuun Journalistiyhdistys

TOIMITTAJA TEKNIKAN MAAILMAAN

■ Tekniikan Maailma hakee toimittajaa tekemään juttuja ajankohtaisista teknologia-aiheista ja tieteestä.

Haemme sinnikästä, ahkeraa, huolellista ja monipuolista toimittajaa, joka innostuu monenlaisista aiheista ja osaa kirjoittaa niistä vetävästi.

TYÖTEHTÄVIIN kuuluu niin pidempien aikakauslehtijuttujen tekemistä kuin digin uutistyötäkin.

Voit olla jo kokenut toimittaja tai muutaman vuoden alalla ollut. Tärkeintä on, että teet juttuja lukijoille ja haluat kehittyä työssäsi. Osaat kirjoittaa mutta ymmärrät, että hyvä juttu koostuu muustakin kuin tekstistä.

TARJOAMME monipuolisen työn, mukavat työkaverit ja sitoutuneet

lukijat Suomen suurimmassa tekniikan yleismediassa.

Työsuhte on toistaiseksi voimassa oleva ja kokoaikainen. Tekniikan Maailman toimitus on Pasilan Triplassa, mutta teemme joustavasti etätyötä.

■ Otavamedian kustantama Tekniikan Maailma ilmestyy painettuna 22 kertaa vuodessa ja verkossa joka päivä. TM tavoittaa viikoittain yhteensä keskimäärin 446 000 lukijaa (KMT 2022).

KIINNOSTUITKO? Lisätietoja antaa toimituspäällikkö Mirva Heiskanen, 040 3424 453, mirva.heiskanen@otava.fi.

Lähetä hakemus 24.2.2023 mennessä: mirva.heiskanen@otava.fi ja sami.rainisto@otava.fi

Kesätoimittajaksi Kirkko ja kaupunkiin

Kirkko ja kaupunki -media etsii kesätoimittajaa kesä-elokuulle. Meillä pääset tekemään monipuolista ja monikanavaista työtä. Toivomme sinulta reipasta otetta sekä kykyä ideoida kiinnostavia sisältöjä. Edellytämme kokemusta journalismista tai sisällöntuotannosta.

Pääkaupunkiseudun seurakuntien julkaisema Kirkko ja kaupunki on palkittu ja kunnianhimoinen. Toimituksemme sijaitsee Helsingin Kalliossa. Työkaverieksesi saat maan parhaita uskontojournalismien ammattilaisia.

Hakemukset juttunäytteineen 24.2.2023 mennessä vt. päätoimittajalle: pauli.juusela@kirkkojakaupunki.fi.

Kirkko ja kaupunki

Uuden Suomettaren Säätiön apurahat

Uuden Suomettaren Säätiö tukee suomenkielisen median journalistien yleisen ja ammattisivistyksen lisäämistä myöntämällä apurahoja opintomatkoihin, kursseihin ja muuhun täydennyskoulutukseen sekä tutkimus- ja julkaisuhankkeisiin. Lisäksi säätiö kannustaa alan opiskelijoita pienehköin pro gradu -stipendein.

Säätiön hallitukselle osoitetusta vapaamuotoisesta hakemuksesta tulee käydä selvillä hakijan ikä, opinnot, tähänastinen toiminta ja suunnitelma apurahan käytöstä. Hankkeen toteututtua apurahan saajan tulee antaa säätiön hallitukselle kertomus apurahan käytöstä.

Hakemukset tulee lähettää 25.3.2023 mennessä säätiön asiamiehelle osoitteella: Uuden Suomettaren Säätiö, Annukka Åstrand, Hanikka 19 B, 02360 Espoo.

TM TEKNIKAN MAAILMA

Maiju Pohjanheimo kuvasi viimekesäistä AC Oulun ja IFK Mariehamnin jalkapallo-ottelua. IFK:n vapaapotkutilanteeseen tallentui ottelun koko dramatiikka.

Maiju Pohjanheimo, 42

- Freelancevalokuvaaja. Työskennellyt kuvajournalistina, dokumentaristina sekä still-kuvaajana tv- ja elokuvatuotannoissa.
- Voitti Vuoden henkilökuva aikakausmediassa -palkinnon 2019. Kuva **Sirkka Iko**sesta julkaistiin ET-lehdessä.
- Taiteen maisteri University of the Arts London -yliopistosta, pääaineena kuvajournalismi ja dokumentaarinen valokuvaus.

Maiju Pohjanheimo kuvasi urheilua mieluusti enemmänkin. "Oulun seudulla niitä kuvauskeikkoja ei ole rajattomasti tarjolla."

KUVA: ANTTI J. LEINONEN

Valokuvaaja Maiju Pohjanheimo nauttii urheilun tahattomasta komiikasta

Valokuvaaja Henrietta Hassisen valinta

"Katson **Maiju Pohjanheimon** *Kalevalle* ottamaa kuvasarjaa Veikkausliigan ottelusta ja mietin, miksi AC Oulun pelaajat seisovat rivissä. Miksi kolmella on käsi haarovälissä? Miksi AC Oulun pelaajarivistö näyttää murtuneelta, vaikka peli oli Oululle voittoa?"

En ole urheiluihmisiä, mutta Pohjanheimon urheilukuvia haluaisin katsoa lisää ja lisää. Niissä on älyttömästi kiinnostavia yksityiskohtia, kuten urheilijoiden ja valmentajien asennot, eleet ja ilmeet, pallon liike ja asema, pelaajan sylky ilmassa. Yksityiskohtat tuovat kuviin tarinan – ehkä jopa elämäntarinan.

Juuri oikean hetken tallentaminen nopeatempoisista peleistä vaatii loistavaa osaamista. Arvostan sitä erityisesti siksi, että Pohjanheimo kuvaa paljon muitakin kuin urheilua."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Manu Haapalainen, teksti • Antti J. Leinonen ja Maiju Pohjanheimo, kuvat

Rakastan suomalaisen jalkapallon arkisuutta. Minusta on ihanaa, jos katsomossa istuu muutama ihminen vesisateessa sateenvarjojen alla. On upeaa, että nämä ihmiset ovat uhmanneet sadetta ja tulleet kannustamaan suosikkijoukkuettaan. En kaipaa glamouria", sanoo freelancevalokuvaaja **Maiju Pohjanheimo**.

Oulun seudulla asuva Pohjanheimo kuvaa muun muassa potetteja sekä ihmisiä työssä ja arjessa. Urheilua Pohjanheimo kuvaisi mieluusti enemmänkin. Hän on innokas penkkiurheilija ja harrastanut montaa eri urheilulajia, erityisesti lentopalloa.

Viime vuoden heinäkuussa Pohjanheimo oli *Kalevan* kuvauskeikalla tutussa paikassa, Oulun Raatin stadionilla. Siellä kohtasivat Veikkausliigan jalkapallo-ottelussa AC Oulu ja IFK Mariehamn.

"**MINULLA ON VAPAUS** kuvata ottelua haluamallani tavalla, mutta lisäksi toimittaja pyytää usein keskittymään tiettyyn pelaajaan, tässä tapauksessa Ouluun palanneeseen **Rasmus Karjalaiseen**. Karjalainen pysähtyi muuten kysymäänkin vaihtoon kävellessään, että onko tullut hyviä kuvia.

Raatti on melko kauhea paikka silloin, kun aurinko paistaa. Kuvaajalle olosuhteet ovat vaikeat. Toinen puoli kentästä on ihan varjossa ja toinen puoli puhkipalaneessa auringossa. Toivon aina, että Raatissa olisi pilvinen päivä.

AC Oulun pelaajat ovat ryhmittyneet vapaapotkua torjuvaan muuriin. Kuva jäi itsellenikin mieleen tahattomasta komiikastaan. Pelaajat suojelevat kalleimpiaan, ja Rasmus Karjalainen on peittänyt silmänsä kuin ei uskaltaisi katsoakaan koko tilannetta. Minua tietenkin huvittaa ajatus, että maajoukkuetason pelaaja ei uskaltaisi pitää silmiään auki.

Tykkään urheilussa taituruudesta, satunnaisten tilanteiden tahattomasta komiikasta ja siitä, miten suuria tunteita urheilussa on. Urheilijat ovat aika raadollisella tavalla paljaana. He eivät keskity poseeraamiseen, ja välittyvät tunteet voivat olla tosi aitoja ja rajuja. Saatan saada samaan kuvaan valtavan pettymyksen ja onnistumisen ilon, mikä minusta on tosi kiehtovaa.

Urheilun kuvaamisessa on kysymys myös tuurista. Koskaan ei voi täysin tietää, mitä seuraavaksi tapahtuu. Voin miettiä joka ikiselle keikalle lähtiessä, että saa nähdä minkälainen kuva tulee tällä kertaa. Se on hienoa. Vaikea uskoa, että tähän työhön voisi ikinä kyllästyä.

Siitä, että tunnen lajit ja osaan säännöt, on toki valtavasti hyötyä. Minulle on tärkeää, että ymmärrän mistä on kyse ja pystyn ennakoimaan tilanteita." ●

